

USTAWA

z dnia.....2012 r.

o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 10a ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Przy ustalaniu prawa do emerytury, na podstawie art. 27 i 28, osoby, która utraciła prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy przysługującej z Funduszu z powodu odzyskania zdolności do pracy, uwzględnia się również okresy pobierania tej renty, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7 i 10, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.”;

2) w art. 13 ust. 3a otrzymuje brzmienie:

„3a. Jeżeli osobie uprawnionej do renty z tytułu niezdolności do pracy przez okres co najmniej ostatnich 5 lat poprzedzających dzień badania lekarskiego, brakuje mniej niż 5 lat do osiągnięcia wieku emerytalnego, określonego w art. 24 ust. 1-1b, w przypadku dalszego stwierdzenia niezdolności do pracy orzeka się niezdolność do pracy na okres do dnia osiągnięcia tego wieku.”;

3) w art. 24:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego dla kobiet i mężczyzn co najmniej 67 lat, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a i 1b w brzmieniu:

„1a. Kobietom, które urodziły się w okresie od dnia 1 stycznia 1949 r. do dnia 30 września 1973 r., przysługuje emerytura, jeżeli wiek emerytalny, wynoszący:

- 1) 60 lat – osiągnęły przed dniem 1 stycznia 2013 r., albo
- 2) 60 lat i 1 miesiąc – osiągnęły przed dniem 1 maja 2013 r., albo
- 3) 60 lat i 2 miesiące – osiągnęły przed dniem 1 września 2013 r., albo

- 4) 60 lat i 3 miesiące – osiągnęły przed dniem 1 stycznia 2014 r., albo
- 5) 60 lat i 4 miesiące – osiągnęły przed dniem 1 maja 2014 r., albo
- 6) 60 lat i 5 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 września 2014 r., albo
- 7) 60 lat i 6 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 stycznia 2015 r., albo
- 8) 60 lat i 7 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 maja 2015 r., albo
- 9) 60 lat i 8 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 września 2015 r., albo
- 10) 60 lat i 9 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 stycznia 2016 r., albo
- 11) 60 lat i 10 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 maja 2016 r., albo
- 12) 60 lat i 11 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 września 2016 r., albo
- 13) 61 lat – osiągnęły przed dniem 1 stycznia 2017 r., albo
- 14) 61 lat i 1 miesiąc – osiągnęły przed dniem 1 maja 2017 r., albo
- 15) 61 lat i 2 miesiące – osiągnęły przed dniem 1 września 2017 r., albo
- 16) 61 lat i 3 miesiące – osiągnęły przed dniem 1 stycznia 2018 r., albo
- 17) 61 lat i 4 miesiące – osiągnęły przed dniem 1 maja 2018 r., albo
- 18) 61 lat i 5 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 września 2018 r. albo;
- 19) 61 lat i 6 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 stycznia 2019 r. albo;
- 20) 61 lat i 7 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 maja 2019 r., albo
- 21) 61 lat i 8 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 września 2019 r., albo
- 22) 61 lat i 9 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 stycznia 2020 r., albo
- 23) 61 lat i 10 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 maja 2020 r., albo
- 24) 61 lat i 11 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 września 2020 r., albo
- 25) 62 lata – osiągnęły przed dniem 1 stycznia 2021 r., albo
- 26) 62 lata i 1 miesiąc – osiągnęły przed dniem 1 maja 2021 r., albo
- 27) 62 lata i 2 miesiące – osiągnęły przed dniem 1 września 2021 r., albo
- 28) 62 lata i 3 miesiące – osiągnęły przed dniem 1 stycznia 2022 r., albo
- 29) 62 lata i 4 miesiące – osiągnęły przed dniem 1 maja 2022 r., albo
- 30) 62 lata i 5 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 września 2022 r., albo
- 31) 62 lata i 6 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 stycznia 2023 r., albo
- 32) 62 lata i 7 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 maja 2023 r., albo
- 33) 62 lata i 8 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 września 2023 r., albo
- 34) 62 lata i 9 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 stycznia 2024 r., albo
- 35) 62 lata i 10 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 maja 2024 r., albo
- 36) 62 lata i 11 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 września 2024 r., albo
- 37) 63 lata – osiągnęły przed dniem 1 stycznia 2025 r., albo
- 38) 63 lata i 1 miesiąc – osiągnęły przed dniem 1 maja 2025 r., albo
- 39) 63 lata i 2 miesiące – osiągnęły przed dniem 1 września 2025 r., albo
- 40) 63 lata i 3 miesiące – osiągnęły przed dniem 1 stycznia 2026 r., albo
- 41) 63 lata i 4 miesiące – osiągnęły przed dniem 1 maja 2026 r., albo
- 42) 63 lata i 5 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 września 2026 r., albo
- 43) 63 lata i 6 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 stycznia 2027 r., albo
- 44) 63 lata i 7 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 maja 2027 r., albo
- 45) 63 lata i 8 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 września 2027 r. albo;
- 46) 63 lata i 9 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 stycznia 2028 r., albo
- 47) 63 lata i 10 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 maja 2028 r., albo
- 48) 63 lata i 11 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 września 2028 r., albo
- 49) 64 lata – osiągnęły przed dniem 1 stycznia 2029 r., albo
- 50) 64 lata i 1 miesiąc – osiągnęły przed dniem 1 maja 2029 r., albo

- 51) 64 lata i 2 miesiące – osiągnęły przed dniem 1 września 2029 r., albo
- 52) 64 lata i 3 miesiące – osiągnęły przed dniem 1 stycznia 2030 r., albo
- 53) 64 lata i 4 miesiące – osiągnęły przed dniem 1 maja 2030 r., albo
- 54) 64 lata i 5 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 września 2030 r., albo
- 55) 64 lata i 6 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 stycznia 2031 r., albo
- 56) 64 lata i 7 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 maja 2031 r., albo
- 57) 64 lata i 8 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 września 2031 r., albo
- 58) 64 lata i 9 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 stycznia 2032 r., albo
- 59) 64 lata i 10 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 maja 2032 r., albo
- 60) 64 lata i 11 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 września 2032 r., albo
- 61) 65 lat – osiągnęły przed dniem 1 stycznia 2033 r., albo
- 62) 65 lat i 1 miesiąc – osiągnęły przed dniem 1 maja 2033 r., albo
- 63) 65 lat i 2 miesiące – osiągnęły przed dniem 1 września 2033 r., albo
- 64) 65 lat i 3 miesiące – osiągnęły przed dniem 1 stycznia 2034 r., albo
- 65) 65 lat i 4 miesiące – osiągnęły przed dniem 1 maja 2034 r., albo
- 66) 65 lat i 5 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 września 2034 r., albo
- 67) 65 lat i 6 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 stycznia 2035 r., albo
- 68) 65 lat i 7 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 maja 2035 r., albo
- 69) 65 lat i 8 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 września 2035 r., albo
- 70) 65 lat i 9 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 stycznia 2036 r., albo
- 71) 65 lat i 10 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 maja 2036 r., albo
- 72) 65 lat i 11 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 września 2036 r., albo
- 73) 66 lat – osiągnęły przed dniem 1 stycznia 2037 r., albo
- 74) 66 lat i 1 miesiąc – osiągnęły przed dniem 1 maja 2037 r., albo
- 75) 66 lat i 2 miesiące – osiągnęły przed dniem 1 września 2037 r., albo
- 76) 66 lat i 3 miesiące – osiągnęły przed dniem 1 stycznia 2038 r., albo
- 77) 66 lat i 4 miesiące – osiągnęły przed dniem 1 maja 2038 r., albo
- 78) 66 lat i 5 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 września 2038 r., albo
- 79) 66 lat i 6 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 stycznia 2039 r., albo
- 80) 66 lat i 7 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 maja 2039 r., albo
- 81) 66 lat i 8 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 września 2039 r., albo
- 82) 66 lat i 9 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 stycznia 2040 r., albo
- 83) 66 lat i 10 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 maja 2040 r., albo
- 84) 66 lat i 11 miesięcy – osiągnęły przed dniem 1 września 2040 r.”;

1b. Mężczyznom, którzy urodzili się w okresie od dnia 1 stycznia 1949 r. do dnia 30 września 1953 r., przysługuje emerytura, jeżeli wiek emerytalny, wynoszący:

- 1) 65 lat i 5 miesięcy – osiągnęli przed dniem 1 września 2014 r., albo
- 2) 65 lat i 6 miesięcy – osiągnęli przed dniem 1 stycznia 2015 r., albo
- 3) 65 lat i 7 miesięcy – osiągnęli przed dniem 1 maja 2015 r., albo
- 4) 65 lat i 8 miesięcy – osiągnęli przed dniem 1 września 2015 r., albo
- 5) 65 lat i 9 miesięcy – osiągnęli przed dniem 1 stycznia 2016 r., albo
- 6) 65 lat i 10 miesięcy – osiągnęli przed dniem 1 maja 2016 r., albo
- 7) 65 lat i 11 miesięcy – osiągnęli przed dniem 1 września 2016 r., albo
- 8) 66 lat – osiągnęli przed dniem 1 stycznia 2017 r., albo
- 9) 66 lat i 1 miesiąc – osiągnęli przed dniem 1 maja 2017 r., albo

- 10) 66 lat i 2 miesiące – osiągnęli przed dniem 1 września 2017 r., albo
- 11) 66 lat i 3 miesiące – osiągnęli przed dniem 1 stycznia 2018 r., albo
- 12) 66 lat i 4 miesiące – osiągnęli przed dniem 1 maja 2018 r., albo
- 13) 66 lat i 5 miesięcy – osiągnęli przed dniem 1 września 2018 r., albo
- 14) 66 lat i 6 miesięcy – osiągnęli przed dniem 1 stycznia 2019 r., albo
- 15) 66 lat i 7 miesięcy – osiągnęli przed dniem 1 maja 2019 r., albo
- 16) 66 lat i 8 miesięcy – osiągnęli przed dniem 1 września 2019 r., albo
- 17) 66 lat i 9 miesięcy – osiągnęli przed dniem 1 stycznia 2020 r., albo
- 18) 66 lat i 10 miesięcy – osiągnęli przed dniem 1 maja 2020 r., albo
- 19) 66 lat i 11 miesięcy – osiągnęli przed dniem 1 września 2020 r.”;

4) w art. 25:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a i 1b w brzmieniu:

„1a. Jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę na podstawie przepisów art. 46, 50, 50a, 50e, 184 lub art. 88 ustawy, o której mowa w art. 150, podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, ustaloną zgodnie z ust. 1, pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur, w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne.

1b. Przepis ust. 1a, stosuje się również w przypadku, gdy ubezpieczony pobrał emeryturę górniczą, określoną w art. 34 lub w art. 48-49, w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2006 r.”;

5) art. 27 otrzymuje brzmienie:

„Art. 27. 1. Ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, z uwzględnieniem ust. 2;
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 27a.

2. Wiek emerytalny dla mężczyzn urodzonych w okresie:

- 1) od dnia 1 stycznia 1948 r. do dnia 31 marca 1948 r. – wynosi co najmniej 65 lat i 1 miesiąc;

- 2) od dnia 1 kwietnia 1948 r. do dnia 30 czerwca 1948 r. – wynosi co najmniej 65 lat i 2 miesiące;
- 3) od dnia 1 lipca 1948 r. do dnia 30 września 1948 r. – wynosi co najmniej 65 lat i 3 miesiące;
- 4) od dnia 1 października 1948 r. do dnia 31 grudnia 1948 r. – wynosi co najmniej 65 lat i 4 miesiące.”;

6) art. 27a otrzymuje brzmienie:

„Art. 27a. Emeryturę przyznaje się z urzędu zamiast pobieranej renty z tytułu niezdolności do pracy osobie, która osiągnęła wiek emerytalny, o którym mowa w art. 27 ust. 1 pkt 1 i ust. 2, oraz podlegała ubezpieczeniu społecznemu albo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Przepis art. 24a ust. 2 stosuje się odpowiednio.”;

7) w art. 28 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) osiągnęli wiek emerytalny, o którym mowa w art. 27 ust. 1 pkt 1 i ust. 2;”;

8) w art. 29 w ust. 1 wstęp do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Ubezpieczeni urodzeni przed dniem 1 stycznia 1949 r., którzy nie osiągnęli wieku emerytalnego określonego w art. 27 ust. 1 pkt 1 i ust. 2, mogą przejść na emeryturę;”;

9) art. 39 otrzymuje brzmienie:

„Art. 39. Ubezpieczonemu, urodzonemu przed dniem 1 stycznia 1949 r., spełniającemu warunek określony w art. 27 pkt 2 i niespełniającemu warunków wymaganych do uzyskania górniczej emerytury na podstawie art. 50a, który ma co najmniej 5 lat:

- 1) pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1, wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, albo
 - 2) pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1 pkt 4 i 5, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego oraz w kopalniach otworowych siarki,
- wiek emerytalny, o którym mowa w art. 27 ust. 1 pkt 1 i ust. 2, obniża się o 6 miesięcy za każdy rok takiej pracy, nie więcej jednak niż o 15 lat.”;

10) w art. 62 w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) po 0,7 % podstawy jej wymiaru za każdy rok okresu brakującego do pełnych 25 lat okresów składkowych oraz nieskładkowych, przypadających od dnia zgłoszenia wniosku o rentę do dnia, w którym rencista osiągnąłby wiek, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 1a.”;

11) w art. 87:

a) w ust. 1 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) mężczyzna - osiągnął wiek emerytalny, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 1b, i ma okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat;

2) kobieta - osiągnęła wiek emerytalny, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 1a, i ma okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat, z uwzględnieniem ust. 1b”;

b) po ust. 1a dodaje się ust. 1b w brzmieniu:

„1b. Okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, wynosi:

- 1) 20 lat – do dnia 31 grudnia 2013 r.;
- 2) 21 lat – od dnia 1 stycznia 2014 r.;
- 3) 22 lata – od dnia 1 stycznia 2016 r.;
- 4) 23 lata – od dnia 1 stycznia 2018 r.;
- 5) 24 lata – od dnia 1 stycznia 2020 r. do dnia 31 grudnia 2021 r.”;

c) uchyla się ust. 6;

12) w art. 103 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do emerytów, którzy osiągnęli wiek emerytalny, o którym mowa w art. 24 ust. 1-1b i art. 27 ust. 1 pkt 1 i ust. 2, z zastrzeżeniem art. 103a.”;

13) w art. 116 ust. 1a otrzymuje brzmienie:

„1a. Postępowanie o emeryturę wszczyna się z urzędu, jeżeli wiek emerytalny dla uprawnionych do świadczenia przedemerytalnego lub zasiłku przedemerytalnego wynosi 67 lat, z uwzględnieniem art. 24 ust. 1a i 1b i art. 27 ust. 1 pkt 1 i ust. 2.”;

14) w art. 127 ust. 1a otrzymuje brzmienie:

„1a. Obowiązek określony w ust. 1 nie dotyczy emerytów, którzy wiek emerytalny, o którym mowa w art. 24 ust. 1-1b i art. 27 ust. 1 pkt 1 i ust. 2, osiągnęli przed podjęciem działalności, o której mowa w art. 104 ust. 1- 4.”;

15) w art. 129 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Warunkiem podjęcia wypłaty emerytury, o której mowa w art. 24 ust. 1, dla członka otwartego funduszu emerytalnego po ukończeniu wieku 67 lat jest złożenie wniosku o ustalenie prawa do dożywotniej emerytury kapitałowej albo oświadczenie, o którym mowa w art. 17 ust. 5 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze ((Dz. U. z 2011 r. Nr 270, poz. 1599 i Nr 203, poz. 1192) w art. 62a wprowadza się następujące zmiany:

1) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Wniosek i zaświadczenie, o których mowa w ust. 2, składa się Prokuratorowi Generalnemu najpóźniej na sześć miesięcy przed ukończeniem 67. roku życia, z uwzględnieniem art. 24 ust. 1a pkt 61-84 i ust. 1b oraz art. 27 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.³⁾), zwanej dalej „ustawą o emeryturach i rentach z FUS”. W razie niezakończenia postępowania związanego z rozpoznaniem wniosku, prokurator pozostaje w służbie do czasu zakończenia postępowania, w tym postępowania przed Sądem Najwyższym.”;

2) ust. 4 i 4a otrzymują brzmienie:

„4. Prokurator wojskowej jednostki organizacyjnej prokuratury, będący oficerem, przechodzi w stan spoczynku z dniem ukończenia 67. roku życia, art. 24 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS stosuje się odpowiednio, chyba że:

1) nie później niż na sześć miesięcy przed ukończeniem 67. roku życia, art. 24 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS stosuje się odpowiednio, oświadczy Prokuratorowi Generalnemu wolę dalszego zajmowania stanowiska po zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej i przedstawi zaświadczenie stwierdzające, że jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków prokuratora, wydane na zasadach określonych dla kandydata na stanowisko prokuratorskie lub

2) został powołany na stanowisko prokuratora powszechnej jednostki organizacyjnej prokuratury.

4a. Prokurator wojskowej jednostki organizacyjnej prokuratury, niebędący oficerem, przechodzi w stan spoczynku z dniem ukończenia 67. roku życia, art. 24 ust. 1a pkt 61-84 i ust. 1b oraz art. 27 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS stosuje się odpowiednio.”;

3) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Prokuratora wojskowej jednostki organizacyjnej prokuratury, będącego oficerem, którego stosunek służbowy został rozwiązany z mocy prawa z powodu osiągnięcia 67. roku życia, z uwzględnieniem art. 24 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, albo został rozwiązany z powodu:

1) uznania orzeczeniem wojskowej komisji lekarskiej za niezdolnego do zawodowej służby wojskowej,

2) wypowiedzenia stosunku służbowego dokonanego przez organ wojskowy, jeżeli wojskowa jednostka organizacyjna prokuratury, w której pełnił zawodową służbę wojskową, podlega rozformowaniu lub zmniejszył się jej stan etatowy, a brak jest możliwości wyznaczenia go na inne stanowisko służbowe

- na jego wniosek, złożony przed upływem sześciu miesięcy od dnia rozwiązania stosunku służbowego, Prokurator Generalny powołuje na równorzędne stanowisko lub za jego zgodą na niższe stanowisko prokuratora powszechnej jednostki organizacyjnej prokuratury, jeżeli nie ma innych przeszkód prawnych.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291, z późn. zm.⁴⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 19 :

a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) osiągnął wiek emerytalny; wiek emerytalny wynosi 67 lat, z uwzględnieniem art. 24 ust. 1a i 1b i art. 27 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 przepisów emerytalnych;”,

b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Przepis ust. 2 stosuje się do rolnika, który do dnia 31 grudnia 2017 r. spełnił warunki, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 2.”;

2) w art. 22 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Osobom pobierającym renty rolnicze z tytułu niezdolności do pracy, które osiągnęły wiek 67 lat, art. 24 ust. 1a i 1b i art. 27 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 przepisów emerytalnych stosuje się odpowiednio, przyznaje się z urzędu emeryturę rolniczą w wysokości nie niższej od dotychczas pobieranej renty z tytułu niezdolności do pracy, jeżeli osoba ta spełnia warunki określone w art. 19 ust. 1 pkt 2 ustawy.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67, z późn. zm.⁵⁾) w art. 10 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Przy ustalaniu prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia emerytalnego i rentowych osoby, o której mowa w ust. 1 lub 2, która osiągnęła wiek emerytalny, o którym mowa w art. 24 ust. 1-1b i art. 27 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy, o której mowa w ust. 4, uwzględnia się również okresy pobierania emerytury lub renty inwalidzkiej, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe ustalone na zasadach określonych w art. 5-7 i 10 ustawy, o której mowa w ust. 4, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania tych świadczeń.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz. U. z 2011 r. Nr 7, poz. 29 i Nr 117, poz. 676) w art. 25 ust. 3a otrzymuje brzmienie:

„3a. Posłowi lub senatorowi uprawnionemu do emerytury na podstawie:

1) ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.⁶⁾), zwanej dalej „ustawą o emeryturach i rentach z FUS”, albo ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291, z późn. zm.⁷⁾),

2) ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 66, z późn. zm.⁸⁾) albo ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67, z późn. zm.⁹⁾)

- który osiągnął wiek emerytalny, o którym mowa w art. 24 ust. 1-1b i art. 27 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, uposażenie, o którym mowa w ust. 1 i 2, przysługuje również w razie pobierania emerytury.”.

Art. 6. W ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585, z późn. zm.¹⁰⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 6 ust. 2a otrzymuje brzmienie:

„2a. Za osobę pobierającą świadczenie pielęgnacyjne wójt, burmistrz lub prezydent miasta opłaca składkę na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od podstawy odpowiadającej wysokości świadczenia pielęgnacyjnego przysługującego na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych przez okres niezbędny do uzyskania 25-letniego okresu ubezpieczenia (składkowego i nieskładkowego), z zastrzeżeniem art. 87 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.¹¹⁾), zwanej dalej „ustawą o emeryturach i rentach z FUS”, jednak nie dłużej niż przez 25 lat.”;

2) w art. 50 :

a) w ust. 1c pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) hipotetycznej emerytury, jaką uzyskałby w wieku emerytalnym, o którym mowa w art. 24 ust. 1-1b ustawy o emeryturach i rentach z FUS lub w wieku, o którym mowa w ust. 1d i 1e według stanu konta ubezpieczonego oraz”,

b) ust. 1d i 1e otrzymują brzmienie:

„1d. Jeżeli ubezpieczonemu, o którym mowa w ust. 1b, do osiągnięcia wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 24 ust. 1- 1b ustawy o emeryturach i rentach z FUS, brakuje nie więcej niż 5 lat, podaje się dodatkowo, poczynając od 2009 r.,

informacje o wysokości hipotetycznej emerytury, jaką by uzyskał w wieku przekraczającym ten wiek o rok, a także dwa, trzy, cztery i pięć lat.

1e. Jeżeli ubezpieczony, o którym mowa w ust. 1b, przekroczył wiek emerytalny, o którym mowa w art. 24 ust. 1-1b ustawy o emeryturach i rentach z FUS, i nie wystąpił o ustalenie emerytury, hipotetyczną emeryturę oblicza się dla jego faktycznego wieku oraz kolejnych pięciu lat.”,

c) ust. 1g i 2 otrzymują brzmienie:

„1g. Jeżeli ubezpieczonemu, o którym mowa w ust. 1b, do osiągnięcia 67 lat życia, brakuje nie więcej niż 12 miesięcy, podaje się dodatkowo informację o możliwości skorzystania z prawa do okresowej emerytury kapitałowej.”;

2. Wysokości hipotetycznej emerytury oblicza się:

1) w przypadku podawania informacji o wysokości hipotetycznej emerytury według zasad określonych w ust. 1c pkt 1 - przez podzielenie sumy składek, o których mowa w ust. 1, i kapitału początkowego, o którym mowa w ust. 1a pkt 1 - przez średnie dalsze trwanie życia dla osoby, która osiągnęła wiek emerytalny, o którym mowa w art. 24 ust. 1-1b ustawy o emeryturach i rentach z FUS lub w wieku, o którym mowa w ust. 1d i 1e, a wysokość hipotetycznej emerytury, jaką ubezpieczony uzyskałby w wieku przekraczającym wiek emerytalny - przez średnie dalsze trwanie życia dla tego wieku;

2) w przypadku podawania informacji o wysokości hipotetycznej emerytury według zasad określonych w ust. 1c pkt 2 - przez podzielenie sumy składek, o których mowa w ust. 1, i kapitału początkowego, o którym mowa w ust. 1a pkt 1, zwiększonej o kwotę hipotetycznych składek, o których mowa w ust. 1c pkt 2, przez średnie dalsze trwanie życia dla osoby, która osiągnęła wiek emerytalny, o którym mowa w art. 24 ust. 1-1b ustawy o emeryturach i rentach z FUS lub w wieku, o którym mowa w ust. 1d i 1e, a wysokość hipotetycznej emerytury, jaką ubezpieczony uzyskałby w wieku przekraczającym wiek emerytalny - przez średnie dalsze trwanie życia dla tego wieku.”.

Art. 7. W ustawie z dnia 26 kwietnia 2001 r. o rentach strukturalnych w rolnictwie (Dz. U. Nr 52, poz. 539, z 2003 r. Nr 229, poz. 2273 oraz z 2004 r. Nr 91, poz. 873) w art. 3 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) ma ukończone 55 lat, jeżeli jest kobietą, albo ma ukończone 60 lat, jeżeli jest mężczyzną, lecz nie osiągnął wieku, o którym mowa w art. 24 ust. 1-1b i art. 27 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.¹²⁾),”.

Art. 8. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.¹³⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 69:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Sędzia przechodzi w stan spoczynku z dniem ukończenia 67 roku życia, art. 24 ust.1a pkt 61-84 i ust. 1b oraz art. 27 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.¹⁴⁾), zwanej dalej „ustawą o emeryturach i rentach z FUS”, stosuje się odpowiednio, chyba że nie później niż na sześć miesięcy przed ukończeniem tego wieku oświadczy Ministrowi Sprawiedliwości wolę dalszego zajmowania stanowiska i przedstawi zaświadczenie stwierdzające, że jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziego, wydane na zasadach określonych dla kandydata na stanowisko sędziowskie.”,

b) po § 2 dodaje się § 2a w brzmieniu:

„2a. Przepis § 2 stosuje się do sędziego, który wymagane warunki spełnił do dnia 31 grudnia 2017 r.”;

2) w art. 100 § 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Sędziemu, który został przeniesiony w stan spoczynku, w razie zmiany ustroju sądów lub zmiany granic okręgów sądowych, przysługuje do czasu osiągnięcia wieku 67 lat, z uwzględnieniem art. 24 ust.1a pkt 61-84 i ust. 1b oraz art. 27 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, uposażenie w wysokości wynagrodzenia pobieranego na ostatnio zajmowanym stanowisku.”.

Art. 9. W ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.¹⁵⁾) w art. 2 w ust. 1 pkt 2 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) nie osiągnęła wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 24 ust. 1-1b i art. 27 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.¹⁶⁾),”.

Art. 10. W ustawie z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. Nr 120, poz. 1252, z 2009 r. Nr 6, poz. 33 oraz z 2011 r. Nr 17, poz. 79 i Nr 75, poz. 398) w art. 4 wprowadza się następujące zmiany:

1) w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) z dniem osiągnięcia wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 24 ust. 1-1b i art. 27 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;”;

2) w ust. 3 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) dnia osiągnięcia wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 24 ust. 1-1b i art. 27 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;”.

Art. 11. W ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507, z 2010 r. Nr 254, poz. 1700 i Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 75, poz. 398) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 7:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Okresowa emerytura kapitałowa przysługuje członkowi otwartego funduszu emerytalnego do ukończenia 67. roku życia, z zastrzeżeniem ust. 2a.”,

b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. W latach 2014-2020 okresowa emerytura kapitałowa przysługuje członkowi otwartego funduszu emerytalnego do osiągnięcia przed dniem:

- 1) 1 września 2014 r. wieku 65 lat i 5 miesięcy, albo
- 2) 1 stycznia 2015 r. wieku 65 lat i 6 miesięcy, albo
- 3) 1 maja 2015 r. wieku 65 lat i 7 miesięcy, albo
- 4) 1 września 2015 r. wieku 65 lat i 8 miesięcy, albo
- 5) 1 stycznia 2016 r. wieku 65 lat i 9 miesięcy, albo
- 6) 1 maja 2016 r. wieku 65 lat i 10 miesięcy, albo
- 7) 1 września 2016 r. wieku 65 lat i 11 miesięcy, albo
- 8) 1 stycznia 2017 r. wieku 66 lat, albo
- 9) 1 maja 2017 r. wieku 66 lat i 1 miesiąc, albo
- 10) 1 września 2017 r. wieku 66 lat i 2 miesiące, albo
- 11) 1 stycznia 2018 r. wieku 66 lat i 3 miesiące, albo
- 12) 1 maja 2018 r. wieku 66 lat i 4 miesiące, albo
- 13) 1 września 2018 r. wieku 66 lat i 5 miesięcy, albo
- 14) 1 stycznia 2019 r. wieku 66 lat i 6 miesięcy, albo
- 15) 1 maja 2019 r. wieku 66 lat i 7 miesięcy, albo
- 16) 1 września 2019 r. wieku 66 lat i 8 miesięcy, albo
- 17) 1 stycznia 2020 r. wieku 66 lat i 9 miesięcy, albo
- 18) 1 maja 2020 r. wieku 66 lat i 10 miesięcy, albo
- 19) 1 września 2020 r. wieku 66 lat i 11 miesięcy.”,

c) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Dożywotnia emerytura kapitałowa przysługuje członkowi otwartego funduszu emerytalnego dożywotnio po ukończeniu 67. roku życia, z zastrzeżeniem ust. 3a.”,

d) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. W latach 2014-2020 dożywnia emerytura kapitałowa przysługuje dożywnio członkowi otwartego funduszu emerytalnego, który osiągnął przed dniem:

- 1) 1 września 2014 r. wiek 65 lat i 5 miesięcy, albo
- 2) 1 stycznia 2015 r. wiek 65 lat i 6 miesięcy, albo
- 3) 1 maja 2015 r. wiek 65 lat i 7 miesięcy, albo
- 4) 1 września 2015 r. wiek 65 lat i 8 miesięcy, albo
- 5) 1 stycznia 2016 r. wiek 65 lat i 9 miesięcy, albo
- 6) 1 maja 2016 r. wiek 65 lat i 10 miesięcy, albo
- 7) 1 września 2016 r. wiek 65 lat i 11 miesięcy, albo
- 8) 1 stycznia 2017 r. wiek 66 lat, albo
- 9) 1 maja 2017 r. wiek 66 lat i 1 miesiąc, albo
- 10) 1 września 2017 r. wiek 66 lat i 2 miesiące, albo
- 11) 1 stycznia 2018 r. wiek 66 lat i 3 miesiące, albo
- 12) 1 maja 2018 r. wiek 66 lat i 4 miesiące, albo
- 13) 1 września 2018 r. wiek 66 lat i 5 miesięcy, albo
- 14) 1 stycznia 2019 r. wiek 66 lat i 6 miesięcy, albo
- 15) 1 maja 2019 r. wiek 66 lat i 7 miesięcy, albo
- 16) 1 września 2019 r. wiek 66 lat i 8 miesięcy, albo
- 17) 1 stycznia 2020 r. wiek 66 lat i 9 miesięcy, albo
- 18) 1 maja 2020 r. wiek 66 lat i 10 miesięcy, albo
- 19) 1 września 2020 r. wiek 66 lat i 11 miesięcy.”;

2) w art. 8 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) osiągnął wiek, o którym mowa w art. 24 ust.1a i 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz”;

3) w art. 9 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) z dniem poprzedzającym dzień, w którym członek otwartego funduszu emerytalnego ukończył 67. rok życia, z zastrzeżeniem art. 7 ust. 2a;”;

4) w art. 10 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) ukończył 67 lat, z zastrzeżeniem art. 7 ust. 3a, oraz”;

5) w art. 13 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Wszczęcie postępowania z urzędu na podstawie art. 24a ustawy, o której mowa w ust. 1, przed osiągnięciem wieku 67 lat, oznacza równocześnie wszczęcie postępowania o okresową emeryturę kapitałową.”;

6) w art. 17 ust. 5-7 otrzymują brzmienie:

„5. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wzywa członka otwartego funduszu emerytalnego w terminie 3 miesięcy przed ukończeniem 67. roku życia, z zastrzeżeniem art. 7 ust. 3a, do złożenia oświadczenia, o którym mowa w ust. 2.

6. Niezłożenie oświadczenia, o którym mowa w ust. 5, powoduje wstrzymanie wypłaty emerytury lub renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych od miesiąca następującego po miesiącu, w którym członek otwartego funduszu emerytalnego ukończył 67. rok życia, z zastrzeżeniem art. 7 ust. 3a.

7. Złożenie oświadczenia, o którym mowa w ust. 5, po ukończeniu 67. roku życia, z zastrzeżeniem art. 7 ust. 3a, powoduje wznowienie wypłaty emerytury lub renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych od miesiąca złożenia oświadczenia.”;

7) w art. 42 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Osobie urodzonej po dniu 31 grudnia 1948 r., której przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy ustalono prawo do emerytury rolniczej, z zaliczeniem okresów, o których mowa w art. 20 ust. 1 pkt 3 ustawy wymienionej w art. 33, a która po dniu wejścia w życie ustawy osiągnie wiek, o którym mowa w art. 24 ust. 1- 1b ustawy wymienionej w art. 37, i zgłosi wniosek o emeryturę z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych określoną w art. 24 lub art. 184 ustawy wymienionej w art. 37, przysługuje - w zależności od jej wyboru - emerytura rolnicza ustalona z zaliczeniem wskazanych okresów albo emerytura z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.”.

Art. 12. W ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656 oraz z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 138, poz. 808 i Nr 171, poz. 1016) w art. 16 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) osiągnięcia przez uprawnionego wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 24 ust. 1- 1b i art. 27 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jeżeli uprawniony nie ma prawa do emerytury ustalonego decyzją organu rentowego lub innego organu emerytalno-rentowego, określonego w odrębnych przepisach;”.

Art. 13. W ustawie z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (Nr 97, poz. 800 oraz z 2011 r. Nr 75, poz. 398) w art. 8 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) poprzedzającym dzień osiągnięcia przez uprawnionego wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 24 ust. 1-1b i art. 27 ust. 1 pkt 1 i ust. 2, jeżeli uprawniony nie ma prawa do emerytury ustalonego decyzją organu rentowego lub innego organu emerytalno-rentowego, określonego w odrębnych przepisach;”.

Art. 14. Prawo do emerytury i renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych za okres przed dniem 1 stycznia 2014 r. ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu ze względu na wysokość przychodu, określonego w art. 104 ustawy, o której mowa w art. 1, na zasadach obowiązujących przed wejściem w życie niniejszej ustawy.

Art. 15. 1. Osoby, które w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy mają ustalone decyzją organu rentowego prawo do:

- 1) renty z tytułu niezdolności do pracy na okres do dnia osiągnięcia wieku emerytalnego;
- 2) świadczenia przedemerytalnego na podstawie ustawy, o której mowa w art. 10;
- 3) emerytury pomostowej na podstawie ustawy, o której mowa w art. 12; albo
- 4) nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego na podstawie ustawy, o której mowa w art. 13

- zachowują te uprawnienia do dnia osiągnięcia wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 24 ust. 1-1b i art. 27 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy, o której mowa w art. 1, chyba że prawo do świadczenia ustanie lub wygaśnie przed tym dniem.

2. Osoby, które w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy mają ustalone decyzją organu rentowego prawo do okresowej emerytury kapitałowej na podstawie ustawy, o której mowa w art. 11, zachowują te uprawnienia do dnia osiągnięcia 67. lat życia, z zastrzeżeniem art. 7 ust. 2a ustawy, o której mowa w art. 11, chyba że prawo do świadczenia ustanie lub wygaśnie przed tym dniem.

Art. 16. 1. Pracownicy, którzy w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy są objęci ochroną stosunku pracy wynikającą z przepisu art. 39 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.¹⁷⁾) lub osoby, które mogłyby być nią objęte, jeżeli w tym dniu pozostawałyby w stosunku pracy – są objęci tą ochroną przez czas do osiągnięcia wieku emerytalnego określonego w przepisach art. 24 ust. 1a i 1 b oraz art. 27 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1.

2. Jeżeli przepisy prawa pracy powołują przepis art. 39 Kodeksu pracy, do pracowników, o których mowa w ust. 1, stosuje się ten przepis uwzględniając czas ochrony stosunku pracy, wynikający z ust. 1.

Art. 17. Do dnia 31 grudnia 2014 r. minister właściwy do spraw pracy przygotowuje program rządowy na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712 i Nr 157, poz. 1241 oraz z 2011 r. Nr 279, poz. 1644), dotyczący wspierania zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób powyżej 60. roku życia oraz wspierania równości płci na rynku pracy.

Art. 18. 1. Rada Ministrów dokonuje przeglądu funkcjonowania systemu emerytalnego po wejściu w życie ustawy i przedkłada Sejmowi informację o skutkach jej obowiązywania wraz z propozycjami zmian nie rzadziej niż co 4 lata.

2. Pierwszego przeglądu funkcjonowania systemu emerytalnego po wejściu w życie ustawy i przedłożenia Sejmowi informacji o skutkach jej obowiązywania wraz z propozycjami zmian Rada Ministrów dokona nie później niż do dnia 31 grudnia 2016 r.

Art. 19. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2013 r.

-
- ¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze, ustawę z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, ustawę z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, ustawę z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora, ustawę z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, ustawę z dnia 26 kwietnia 2001 r. o rentach strukturalnych w rolnictwie, ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, ustawę z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych, ustawę z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych, ustawę z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, ustawę z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych.
- ²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 40, poz. 224, Nr 134, poz. 903, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 149, poz. 887 i Nr 168, poz. 1001, Nr 187, poz. 1112 i Nr 205, poz. 1203.
- ³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 40, poz. 224, Nr 134, poz. 903, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 149, poz. 887 i Nr 168, poz. 1001, Nr 187, poz. 1112 i Nr 205, poz. 1203.
- ⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 67, poz. 411, Nr 70, poz. 416, Nr 180, poz. 1112, Nr 227, poz. 1505, Nr 228, poz. 1507, Nr 237, poz. 1654 i 1656, z 2009 r. Nr 69, poz. 595, Nr 79, poz. 667, Nr 97, poz. 800 oraz z 2011 r. Nr 106, poz. 622, Nr 149, poz. 887, Nr 232, poz. 1378 i Nr 233, poz. 1382.
- ⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1264 i Nr 191, poz. 1954, z 2005 r. Nr 10, poz. 65, Nr 90, poz. 757 i Nr 130, poz. 1085, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, z 2007 r. Nr 82, poz. 558, z 2008 r. Nr 66, poz. 402 i 409 i Nr 220, poz. 1410, z 2009 r. Nr 24, poz. 145 i Nr 95, poz. 786, z 2010 r. Nr 113, poz. 745 oraz z 2011 r. Nr 205, poz. 1203.
- ⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 40, poz. 224, Nr 134, poz. 903, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 149, poz. 887 i Nr 168, poz. 1001, Nr 187, poz. 1112 i Nr 205, poz. 1203.
- ⁷⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 67, poz. 411, Nr 70, poz. 416, Nr 180, poz. 1112, Nr 227, poz. 1505, Nr 228, poz. 1507, Nr 237, poz. 1654 i 1656, z 2009 r. Nr 69, poz. 595, Nr 79, poz. 667, Nr 97, poz. 800 oraz z 2011 r. Nr 106, poz. 622, Nr 149, poz. 887, Nr 232, poz. 1378 i Nr 233, poz. 1382.
- ⁸⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1264 i Nr 191, poz. 1954, z 2005 r. Nr 10, poz. 65 i Nr 130, poz. 1085, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, z 2007 r. Nr 82, poz. 559, z 2008 r. Nr 208, poz. 1308, z 2009 r. Nr 24, poz. 145, Nr 79, poz. 669, Nr 95, poz. 785 i Nr 161, poz. 1278 oraz z 2010 r. Nr 27, poz. 141, Nr 36, poz. 204, Nr 113, poz. 745 i Nr 167, poz. 1130.
- ⁹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1264 i Nr 191, poz. 1954, z 2005 r. Nr 10, poz. 65, Nr 90, poz. 757 i Nr 130, poz. 1085, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, z 2007 r. Nr 82, poz. 558, z 2008 r. Nr 66, poz. 402 i 409 i Nr 220, poz. 1410, z 2009 r. Nr 24, poz. 145 i Nr 95, poz. 786, z 2010 r. Nr 113, poz. 745 oraz z 2011 r. Nr 205, poz. 1203.
- ¹⁰⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 218, poz. 1690, z 2010 r. Nr 105, poz. 668, Nr 182, poz. 1228, Nr 225, poz. 1474, Nr 254, poz. 1700 i Nr 257, poz. 1725 oraz z 2011 r. Nr 45, poz. 235, Nr 75, poz. 398, Nr 138, poz. 808, Nr 171, poz. 1016, Nr 197, poz. 1170, Nr 199, poz. 1175, Nr 232, poz. 1378 i Nr 291, poz. 1706.

-
- ¹¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 40, poz. 224, Nr 134, poz. 903, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 149, poz. 887 i Nr 168, poz. 1001, Nr 187, poz. 1112 i Nr 205, poz. 1203.
- ¹²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 40, poz. 224, Nr 134, poz. 903, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 149, poz. 887 i Nr 168, poz. 1001, Nr 187, poz. 1112 i Nr 205, poz. 1203.
- ¹³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 154, poz. 1787, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, Nr 213, poz. 1802 i Nr 240, poz. 2052, z 2003 r. Nr 188, poz. 1838 i Nr 228, poz. 2256, z 2004 r. Nr 34, poz. 304, Nr 130, poz. 1376, Nr 185, poz. 1907 i Nr 273, poz. 2702 i 2703, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 131, poz. 1102, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1410, 1413 i 1417, Nr 178, poz. 1479 i Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 144, poz. 1044 i Nr 218, poz. 1592, z 2007 r. Nr 64, poz. 433, Nr 73, poz. 484, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 136, poz. 959, Nr 138, poz. 976, Nr 204, poz. 1482 i Nr 230, poz. 1698, z 2008 r. Nr 223, poz. 1457, Nr 228, poz. 1507 i Nr 234, poz. 1571, z 2009 r. Nr 1, poz. 4, Nr 9, poz. 57, Nr 26, poz. 156 i 157, Nr 56, poz. 459, Nr 157, poz. 1241, Nr 178, poz. 1375, Nr 219, poz. 1706 i Nr 223, poz. 1777, z 2010 r. Nr 182, poz. 1228 i Nr 205, poz. 1364 oraz z 2011 r. Nr 109, poz. 627, Nr 126, poz. 714 i Nr 203, poz. 1192.
- ¹⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 40, poz. 224, Nr 134, poz. 903, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 149, poz. 887 i Nr 168, poz. 1001, Nr 187, poz. 1112 i Nr 205, poz. 1203.
- ¹⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 70, poz. 416, Nr 134, poz. 850, Nr 171, poz. 1056, Nr 216, poz. 1367 i Nr 237, poz. 1654, z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 69, poz. 595, Nr 91, poz. 742, Nr 97, poz. 800, Nr 115, poz. 964, Nr 125, poz. 1035, Nr 127, poz. 1052, Nr 161, poz. 1278 i Nr 219, poz. 1706, z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 81, poz. 531, Nr 238, poz. 1578, Nr 239, poz. 1593, Nr 254, poz. 1700 i Nr 257, poz. 1725 i 1726 oraz z 2011 r. Nr 45, poz. 235, Nr 106, poz. 622, Nr 171, poz. 1016, Nr 205, poz. 1206 i Nr 291, poz. 1707.
- ¹⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 40, poz. 224, Nr 134, poz. 903, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 149, poz. 887 i Nr 168, poz. 1001, Nr 187, poz. 1112 i Nr 205, poz. 1203.
- ¹⁷⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 113, poz. 717, z 1999 r. Nr 99, poz. 1152, z 2000 r. Nr 19, poz. 239, Nr 43, poz. 489, Nr 107, poz. 1127 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 11, poz. 84, Nr 28, poz. 301, Nr 52, poz. 538, Nr 99, poz. 1075, Nr 111, poz. 1194, Nr 123, poz. 1354, Nr 128, poz. 1405 i Nr 154, poz. 1805, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 135, poz. 1146, Nr 196, poz. 1660, Nr 199, poz. 1673 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 166, poz. 1608 i Nr 213, poz. 2081, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 99, poz. 1001, Nr 120, poz. 1252 i Nr 240, poz. 2407, z 2005 r. Nr 10, poz. 71, Nr 68, poz. 610, Nr 86, poz. 732 i Nr 167, poz. 1398, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 133, poz. 935, Nr 217, poz. 1587 i Nr 221, poz. 1615, z 2007 r. Nr 64, poz. 426, Nr 89, poz. 589, Nr 176, poz. 1239, Nr 181, poz. 1288 i Nr 225, poz. 1672, z 2008 r. Nr 93, poz. 586, Nr 116, poz. 740, Nr 223, poz. 1460 i Nr 237, poz. 1654, z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 56, poz. 458, Nr 58, poz. 485, Nr 98, poz. 817, Nr 99, poz. 825, Nr 115, poz. 958, Nr 157, poz. 1241 i Nr 219, poz. 1704, z 2010 r. Nr 105, poz. 655, Nr 135, poz. 912, Nr 182, poz. 1228, Nr 224, poz. 1459, Nr 249, poz. 1655 i Nr 254, poz. 1700 oraz z 2011 r. Nr 36, poz. 181, Nr 63, poz. 322, Nr 80, poz. 432, Nr 144, poz. 855, Nr 149, poz. 887 i Nr 232, poz. 1378.

UZASADNIENIE

W projekcie *ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw* proponuje się podniesienie wieku emerytalnego oraz zmiany dostosowujące obecne przepisy do dłuższej aktywności zawodowej Polaków, w związku z wyższym wiekiem emerytalnym. Projekt ustawy zawiera rozwiązania dotyczące:

1. stopniowego podwyższania wieku emerytalnego dla kobiet i mężczyzn do jednakowego poziomu 67 lat,
2. ujednolicenia stażu ubezpieczeniowego uprawniającego do najniższej emerytury dla mężczyzn i kobiet,
3. dostosowania do podwyższonego wieku emerytalnego zasad uwzględniania tzw. stażu hipotetycznego w wysokości renty z tytułu niezdolności do pracy,
4. zmniejszenia podstawy obliczenia emerytury o kwotę stanowiącą sumę wcześniej pobieranych emerytur (w wysokości brutto) przyznanych przed osiągnięciem wieku emerytalnego.

Najważniejsza propozycja to stopniowe podwyższanie i zrównanie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn do 67 lat. Obecnie wiek ten wynosi 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn. Podnosząc wiek emerytalny od 1 stycznia 2013 r. o 1 miesiąc co cztery miesiące, poziom ten zostałby osiągnięty dla mężczyzn w 2020 r., a dla kobiet w 2040 r. Nowe regulacje objęłyby kobiety urodzone po 31 grudnia 1952 r. oraz mężczyzn urodzonych po 31 grudnia 1947 r.

Zgodnie z exposé Premiera z 18 listopada 2011 r., podwyższenie i zrównanie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn nastąpiłoby we wszystkich systemach emerytalnych, w których obecnie prawo do przejścia na emeryturę lub w stan spoczynku przysługuje po osiągnięciu wieku 60 lat przez kobietę i 65 lat przez mężczyznę. Nowe regulacje w tym zakresie, wprowadzone projektowaną ustawą do ustawy o emeryturach i rentach z FUS (**art. 1 pkt 3 i 5 projektu ustawy**) dotyczyłyby również systemu ubezpieczenia społecznego rolników (**art. 3 pkt 1 lit. a**) oraz przechodzenia w stan spoczynku przez prokuratorów (**art. 2**) i sędziów (**art. 8 pkt 1 lit. a i pkt 2**). Bez zmian pozostałby wiek uprawniający do świadczeń o charakterze wygasającym, tj. do emerytur pomostowych i świadczeń kompensacyjnych nauczycieli. Nie ulegną zmianie również warunki nabywania prawa do świadczeń przedemerytalnych. Konsekwencją zmiany powszechnego wieku emerytalnego

byłoby natomiast wydłużenie okresu wypłaty tego rodzaju świadczeń, w tym również przyznanych przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy (**art. 15**).

Projektowany przepis **art. 16** ma na celu rozwianie ewentualnych wątpliwości co do czasu trwania szczególnej ochrony stosunków pracy niektórych pracowników w wieku przedemerytalnym – w związku z wydłużeniem wieku emerytalnego. Chodzi tu o kobiety urodzone w okresie od 1953 do 1956 r. oraz mężczyzn urodzonych w okresie od 1948 do 1951 r., którzy w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy będą już objęci ochroną z art. 39 Kodeksu pracy lub mogliby być taką ochroną objęci. Proponuje się wyraźne przesądzenie, iż ochrona ta będzie trwać do czasu osiągnięcia nowego, wydłużonego wieku emerytalnego. Natomiast ust. 2 projektowanego artykułu ma zapewnić spójność w stosowaniu przepisów art. 39 Kodeksu pracy, powoływanego w różnych przepisach prawa pracy.

W ramach kontynuacji reformy systemu emerytalnego, rozpoczętej w 1999 r. w projekcie ustawy proponuje się ograniczenie stosowania przepisów, umożliwiających wcześniejsze zakończenie aktywności zawodowej, które dotychczas funkcjonują w systemie emerytalnym rolników oraz sędziów i prokuratorów.

Zgodnie z obecnym stanem prawnym, rolnik, który nie osiągnął powszechnego wieku emerytalnego, ma prawo do emerytury po osiągnięciu 55 lat życia - kobieta i 60 lat – mężczyzna, jeżeli podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 30 lat i zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej. W projekcie proponuje się, aby z tego uprawnienia mogli skorzystać tylko ci rolnicy, którzy ww. wiek oraz staż ubezpieczeniowy osiągną do dnia 31 grudnia 2017 r. Spełnienie trzeciego warunku, tj. zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej, mogłoby nastąpić w dowolnym czasie, a więc również po dniu 31 grudnia 2017 r. (**art. 3 pkt 1 lit. b**).

Zgodnie z obecnym stanem prawnym, sędzia i prokurator przechodzi na swój wniosek w stan spoczynku, z zachowaniem prawa do uposażenia, po ukończeniu 55 lat przez kobietę, jeżeli przepracowała na stanowisku sędziego lub prokuratora nie mniej niż 25 lat, a 60 lat przez mężczyznę, jeżeli przepracował na stanowisku sędziego lub prokuratora nie mniej niż 30 lat. W projekcie proponuje się, aby z prawa do przejścia w stan spoczynku po osiągnięciu ww. wieku mogły skorzystać wyłącznie te osoby, które wymagane warunki spełnią do dnia 31 grudnia 2017 r. (**art. 8 pkt 1 lit. b**).

Nowe regulacje dotyczące podwyższenia wieku emerytalnego nie będą dotyczyć osób objętych zaopatrzeniem emerytalnym żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy tzw. służb mundurowych, którzy zgodnie z obecnym stanem prawnym mają prawo do emerytury bez

względem na wiek. Wprowadzenie minimalnego wieku emerytalnego dla tzw. służb mundurowych nastąpi w odrębnej ustawie.

Podwyższenie wieku emerytalnego spowoduje zmiany w zakresie uprawnień do okresowych emerytur kapitałowych przysługujących ubezpieczonym urodzonym po 1948 r., członkom otwartych funduszy emerytalnych, na podstawie art. 24 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507, z późn. zm.). Z takich świadczeń korzystają wyłącznie kobiety, ponieważ okresowa emerytura kapitałowa przysługuje do osiągnięcia 65 lat życia a po osiągnięciu tego wieku przysługuje dożywotnia emerytura kapitałowa. W związku z podwyższaniem wieku emerytalnego proponuje się, aby w latach 2014-2020 prawo kobiet do okresowej emerytury kapitałowej było stopniowo przedłużane, aż do osiągnięcia poziomu 67 lat życia (**art.11**). Okresowe emerytury kapitałowe mają charakter wygasający, ponieważ w przyszłości nastąpi zrównanie wieku emerytalnego dla obu płci do 67 lat.

Wprowadzenie zmian w zakresie wieku emerytalnego wymaga odpowiedniego dostosowania wszystkich regulacji, które nawiązują do wysokości wieku emerytalnego (art. 1 pkt 1-2, pkt 6 – 10, 12 - 13, art. 4 – 5 , art. 6 pkt 2, art. 7, 9, 10, 12 i 13 projektu ustawy).

Zmiany proponowane w projekcie ustawy będą miały wpływ na sytuację społeczną i gospodarczą, dlatego konieczne będzie dokonywanie przeglądów funkcjonowania systemu emerytalnego po wejściu w życie ustawy i przedkładanie Sejmowi RP informacji o skutkach obowiązywania nowych regulacji wraz z propozycjami zmian, nie rzadziej niż co 4 lata. Pierwszy przegląd funkcjonowania systemu emerytalnego po wejściu w życie projektowanej ustawy powinien nastąpić w 2016 r. (**art. 18**).

W związku ze zrównaniem wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn powinien być zrównany również okres składkowy i nieskładkowy, który warunkuje prawo do podwyższenia emerytury do kwoty minimalnej emerytury. Dlatego proponuje się stopniowe wydłużenie z 20 do 25 lat okresu składkowego i nieskładkowego, uprawniającego kobiety do emerytury w minimalnej wysokości. **Wydłużając ten staż od 1 stycznia 2014 r. o rok co dwa lata, docelowy staż na poziomie 25 lat, uprawniający kobiety do wypłaty emerytury minimalnej, zostałby osiągnięty po 31 grudnia 2021 r. (art. 1 pkt 11).**

W związku z podwyższeniem wieku emerytalnego do 67 lat wydłużono okres, do którego dolicza się lata hipotetyczne przy obliczaniu wysokości renty z tytułu niezdolności do pracy. Przy obliczaniu renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, dolicza się po 0,7 %

podstawy wymiaru renty za każdy rok okresu brakującego do pełnych 25 lat okresów składkowych oraz nieskładkowych, przypadających od dnia zgłoszenia wniosku o rentę do dnia, w którym rencista ukończyłby określony dla niego wiek emerytalny, docelowo 67 lat (**art. 1 pkt 10**).

W projekcie ustawy proponuje się zmniejszenie podstawy obliczenia emerytury o kwotę stanowiącą sumę wcześniej pobieranych emerytur (w wysokości brutto) przyznanych przed osiągnięciem wieku emerytalnego (**art. 1 pkt 4 lit. b**). Osoba, która pobiera emeryturę przyznaną przed osiągnięciem wieku emerytalnego może, po jego osiągnięciu, wystąpić o emeryturę powszechną (np. kobieta, która miała prawo do emerytury po osiągnięciu wieku 55 lat, przy 30-letnim zatrudnieniu i pobierała tę emeryturę, może po osiągnięciu powszechnie obowiązującego wieku emerytalnego wystąpić z wnioskiem o policzenie „drugiej” emerytury z tytułu osiągnięcia wieku 60 lat). Dla osoby urodzonej po 31 grudnia 1948 r. emerytura ta jest wyliczana przez podzielenie podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia dla wieku wystąpienia o emeryturę. Zgodnie z propozycją podstawa obliczenia „drugiej” emerytury ma być pomniejszana o kwoty wcześniej pobranych emerytur, przyznanych przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego.

W związku ze zmianą wieku emerytalnego modyfikacji ulegnie rządowy program **„Solidarność pokoleń. Działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+”**, który zawiera pakiet działań rządowych zmierzających do zwiększenia zatrudnienia osób powyżej 50-tego roku życia w Polsce. Dla osób w wieku 60+ będzie jednak przygotowany oddzielny program działań prozatrudnieniowych, podejmowanych w celu zachęcenia do pracy pracowników powyżej sześćdziesiątego roku życia i umożliwienia im pozostania na rynku pracy oraz wspierania równości płci na rynku pracy (**art. 17**).

Opis zjawisk powodujących konieczność zmian legislacyjnych i oczekiwanych korzyści z tego tytułu

Systemy ubezpieczeń społecznych w coraz większym stopniu determinują sytuację społeczno-ekonomiczną krajów rozwiniętych. Prawidłowo funkcjonujące systemy emerytalne pozwalają zachowywać równowagę pomiędzy ich stabilnością finansową, a adekwatnością (odpowiednim wymiarem) świadczeń. Cechą charakterystyczną systemów emerytalnych jest także to, że wraz ze zmieniającą się sytuacją demograficzną, uwarunkowaniami społecznymi, sytuacją na rynku pracy czy wreszcie zmianami gospodarczymi muszą być modernizowane.

Jednym z podstawowych założeń przeprowadzonej w 1999 r. reformy systemu emerytalnego było przywrócenie systemowi charakteru ubezpieczeniowego. Celem systemu emerytalnego jest zapewnienie dochodów osobom, które nie są już zdolne, z racji osiągniętego wieku, do utrzymania się z pracy zarobkowej. Niezależnie od systemu finansowania świadczeń emerytury są wyrazem solidarności międzypokoleniowej. Osoby niezdolne do osiągania własnych dochodów z racji wieku pozostają na utrzymaniu osób, które pracują (opłacają składki ubezpieczeniowe). Emerytura nie powinna być więc formą wynagradzania za osiągnięcie określonego wieku emerytalnego ani ekwiwalentem za warunki pracy czy formą nagrody za osiągnięcia, lecz świadczeniem przyznawanym w momencie osiągnięcia wieku uniemożliwiającego utrzymanie się z dochodów z własnej pracy. Wysokość przyszłych emerytur została uzależniona od kwot składek ubezpieczeniowych opłacanych w okresie całej aktywności zawodowej ubezpieczonych, jak również od okresu, przez który składki były opłacane. Zgodnie z tym założeniem, przyjęta formuła emerytalna ma zachęcać do przedłużania aktywności zawodowej. Uważa się, że indywidualne decyzje o zaprzestaniu pracy i przejściu na emeryturę zależą w znacznej mierze od zachęt finansowych wbudowanych w system emerytalny. Wysokość emerytury z FUS zależy z jednej strony od zewidencjonowanego kapitału na indywidualnym koncie ubezpieczonego w ZUS, a z drugiej strony uzależniona jest od dalszego przewidywanego trwania życia. Kapitał rośnie wraz z kolejnymi wpłacanymi składkami – czyli im dłużej się pracuje, tym kapitał jest większy. W im późniejszym wieku przejdziemy na emeryturę, tym dalsza długość życia będzie niższa, a świadczenie emerytalne wyliczone na podstawie formuły naliczania świadczenia – wyższe.

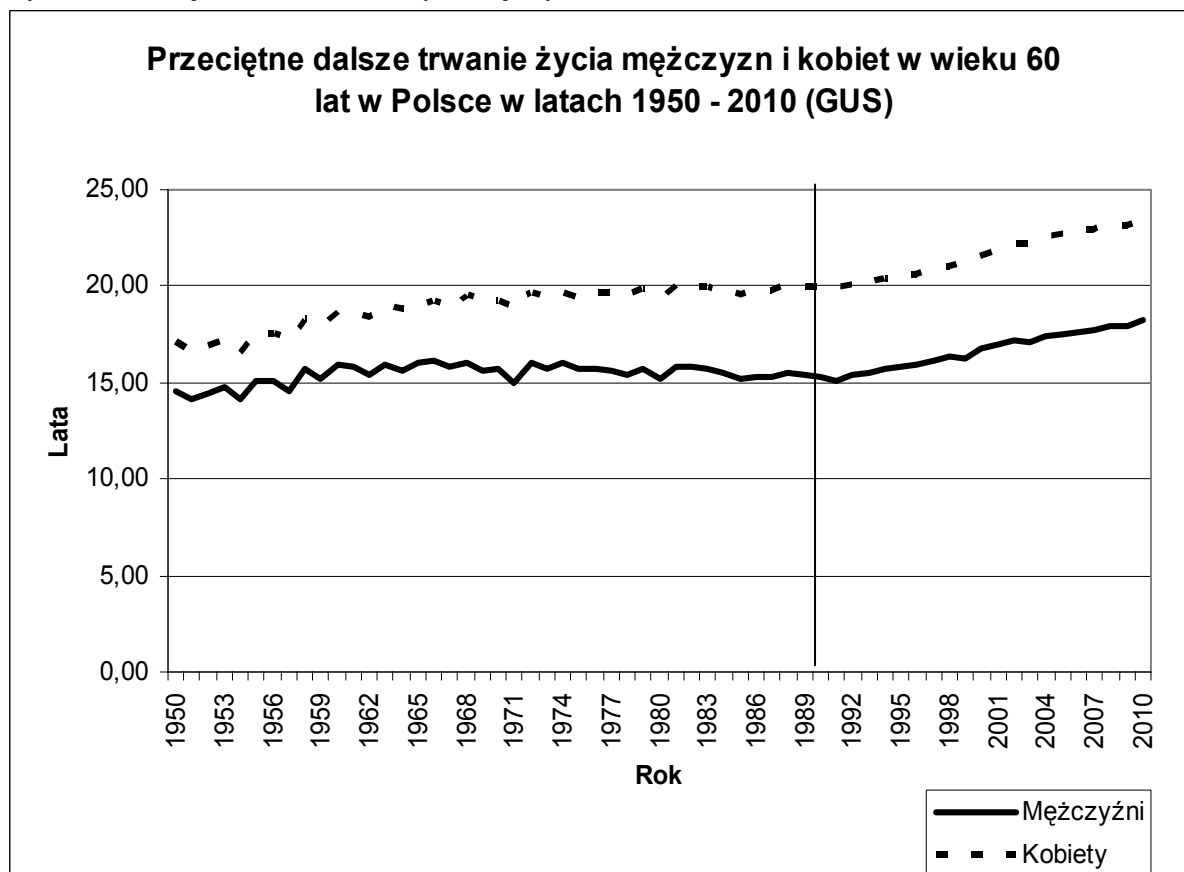
Respektowanie zasady równego traktowania ubezpieczonych płacących jednakową składkę na ubezpieczenie emerytalne (takie samo świadczenie za taką samą składkę) wymusiło dalsze ujednolicanie warunków nabywania uprawnień emerytalnych. Rozpoczęto proces porządkowania systemu emerytalnego. Jeszcze do niedawna, mimo obowiązującego w

Polsce wieku emerytalnego wynoszącego 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn, wiele grup społeczno-zawodowych miało prawo do emerytury na co najmniej pięć lat przed osiągnięciem tego wieku. Zgodnie z obowiązującymi do końca 2008 r. zasadami, możliwość wcześniejszego przechodzenia na emeryturę miały również osoby, dla których wcześniejszy wiek emerytalny nie znajdował uzasadnienia w warunkach pracy.

Rząd Premiera Donalda Tuska wprowadził w 2009 r. emerytury pomostowe, porządkując w ten sposób prawo do przechodzenia na wcześniejszą emeryturę i wiążąc je ściśle z charakterem i warunkami wykonywanej pracy. W rezultacie, o ile jeszcze w 2004 r. średni wiek osoby przechodzącej na emeryturę wynosił 56,8 lat, to w 2010 r. już 59,6 lat. Mężczyzna korzystał z prawa do emerytury w wieku 60 lat a kobieta w wieku 59 lat. Oznacza to, że po spełnieniu warunków do wcześniejszej emerytury, Polacy wybierali emeryturę, a zdecydowana mniejszość pozostawała aktywna zawodowo. Przeciętny staż pracy osoby przechodzącej na emeryturę w 2010 r. wynosił 35,3 lata (35,5 lat – mężczyzna i 34,9 lat – kobieta). Wysokość przeciętnej emerytury przyznanej w 2010 r. wyniosła 2.077,49 zł, czyli 64,4% średniego wynagrodzenia w gospodarce.

Optymizmem napawa fakt, że Polacy żyją przeciętnie coraz dłużej. Jest to jedno z największych osiągnięć cywilizacyjnych Polski w ostatnich dwudziestu latach. Dla przykładu, zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w 1950 r. przeciętny sześćdziesięcioletni mężczyzna miał przed sobą 14,55 lat życia, w 1989 r. 15,42 lat, a w 2010 r. już 18,25 lat życia. Dla kobiet liczby te wynosiły odpowiednio 17,05 lat, 19,92 lat i 23,47 lat. Oznacza to, że w ciągu ostatnich dwudziestu lat przeciętne dalsze oczekiwane trwanie życia sześćdziesięciolatek wzrosło o 2,83 lat, a sześćdziesięciolatek o 3,55 lat. Zmianę przeciętnego dalszego trwania życia mężczyzn i kobiet w wieku 60. lat w Polsce w latach 1950 – 2010 ilustruje poniższy wykres.

Wykres 1 Przeciętne dalsze trwanie życia mężczyzn i kobiet w wieku 60 lat w Polsce w latach 1950 - 2010.

Źródło: na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego. Na wykresie linią pionową zaznaczono rok 1990.

Komentując zmiany śmiertelności Polaków, Rządowa Rada Ludnościowa w raporcie „Sytuacja Demograficzna Polski. Raport 2010 – 2011” zauważa:

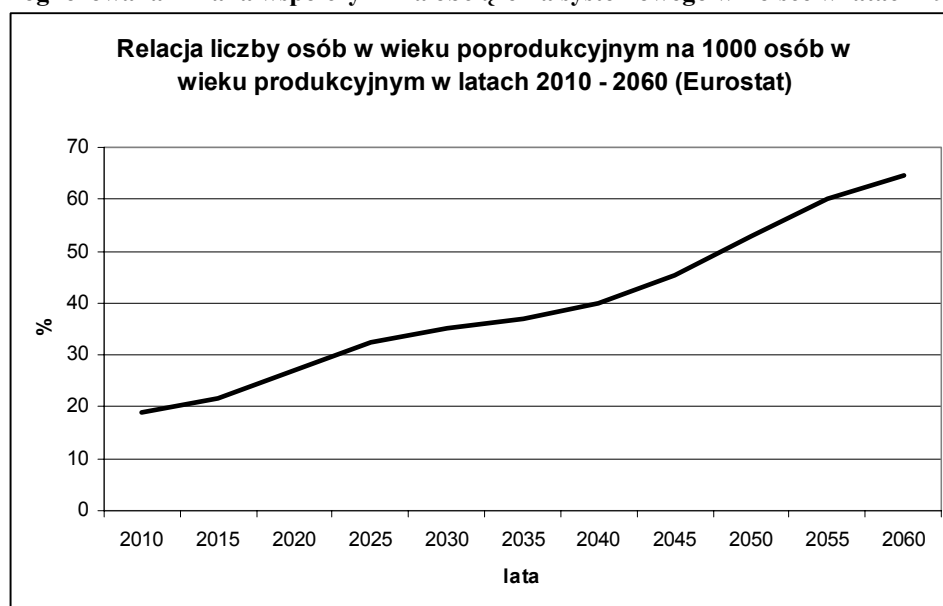
„Efektem spadku natężenia zgonów w latach 1990–2010 jest znaczny wzrost długości życia mieszkańców Polski. Przeciętne dalsze trwanie życia noworodka płci męskiej zwiększyło się o prawie 6 lat z 66,23 do 72,10 roku, a w przypadku kobiet nastąpił przyrost z 75,24 do 80,59 roku, czyli o ponad 5 lat. Przyrost długości życia zarówno mężczyzn jak i kobiet, jaki odnotowano w latach 2009–2010, był w porównaniu do ostatnich lat bardzo duży. Przeciętne dalsze trwanie życia noworodka płci męskiej zwiększyło się bowiem o 0,6 roku, a noworodka płci żeńskiej o prawie 0,5 roku. Od 1990 r. dla mężczyzn tylko dwukrotnie odnotowano w Polsce większy przyrost (w latach 1992–1993 i 1999–2000), a wśród kobiet tylko raz (1999–2000) taka sytuacja miała miejsce. Tym samym może to być traktowane jako sygnał, że dalsze obniżanie umieralności w naszym kraju jest możliwe i często pojawiające się w ostatnich latach obawy dotyczące wyczerpywania rezerw w tym zakresie się nie spełniają.

Zmiany długości życia, jakich doświadczyliśmy w Polsce od 1990 r., były ogromne w porównaniu do lat wcześniejszych. W zbiorowości mężczyzn od 1965 r. do 1990 r. panowała

bowiem stagnacja w tym zakresie. W krańcowych latach tego okresu przeciętne dalsze trwanie życia noworodka płci męskiej wynosiło odpowiednio 66,58 i 66,51 roku. W zbiorowości kobiet sytuacja kształtowała się korzystniej, przeciętne dalsze trwanie życia noworodka wynosiło w 1965 r. 72,40 roku i w ciągu 25 lat wzrosło o około 3 lata. ...”¹

Polacy nie tylko żyją przeciętnie coraz dłużej, ale również żyją przeciętnie długo w dobrym zdrowiu². Zgodnie z danymi Eurostatu z 2009 roku³ po ukończeniu 65. roku życia przeciętny Polak mógł oczekiwać 6,8 lat życia w dobrym zdrowiu, a przeciętna Polka w tym samym wieku 7,2 lat. W tej sytuacji według wszelkich dostępnych prognoz relacja liczby osób w wieku poprodukcyjnym (ponad 65 lat) do liczby osób w wieku produkcyjnym (współczynnik obciążenia demograficznego) będzie rosła. Jeżeli zatem więcej osób, przez dłuższy okres ma pobierać emerytury, to niezbędne jest wydłużenie okresu aktywności zawodowej Polaków, aby ich wysokość mogła być zbliżona do świadczeń wypłacanych w chwili obecnej.

Wykres 2 Prognozowana zmiana współczynnika obciążenia systemowego w Polsce w latach 1960 – 2060.

Źródło: na podstawie danych Eurostatu z projekcji Europop2010.

Polska ma obecnie jedno z najmłodszych społeczeństw Europy, z najmniejszą liczbą emigrantów. Zgodnie z prognozami Głównego Urzędu Statystycznego, w roku 2035 liczba Polaków spadnie jednak do 35,9 mln, a liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (wg dzisiejszych definicji 60 lat dla kobiet, 65 lat dla mężczyzn) przekroczy 9,6 mln (wzrost o 3,5

¹ s. 43

² Pod pojęciem życia w dobrym zdrowiu rozumie się życie wolne od inwalidztwa.

³ http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=hlth_hlye&lang=en

mln w porównaniu z 2007 r.), co oznaczać będzie, że **co czwarty Polak osiągnie wiek emerytalny**. Przeciwnie tendencje będzie można zaobserwować w populacji osób w wieku produkcyjnym (zgodnie z dzisiejszymi definicjami w wieku od 18 do 59 lat w przypadku kobiet i 64 lat w przypadku mężczyzn) oraz w populacji dzieci i młodzieży w wieku do 17 lat. GUS prognozuje, że w roku 2035 ludność w wieku produkcyjnym zmniejszy się o 3,7 mln (w porównaniu z 2007 r.) i wyniesie 20,7 mln osób. Natomiast liczebność dzieci i młodzieży w wieku do 17 lat spadnie w 2035 r. o 1,9 mln i wyniesie 5,6 mln. O ile w 2007 r. na 1000 osób w wieku produkcyjnym przypadało średnio 248 osób w wieku poprodukcyjnym, to zgodnie z prognozą demograficzną w 2035 r. liczba ta wynosić będzie 464, a w 2060 r. już 772. Rośnie także współczynnik obciążenia ekonomicznego (rozumiany jako iloraz liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym); w 2007 r. na 1000 osób w wieku produkcyjnym przypadło średnio 553 osoby w wieku nieprodukcyjnym, w 2035 r. liczba ta – zgodnie z prognozą demograficzną – wynosić będzie 736, a w 2060 r. już 1.070.

Starzenie się ludności jest spowodowane dwoma czynnikami: wydłużającym się trwaniem życia i malejącą dzietnością. Wydłużanie trwania życia oznacza, że przy niezmienionym wieku emerytalnym wydłuża się okres pobierania świadczenia, co oznacza konieczność zmian w systemie emerytalnym. W Polsce stabilność finansowa powszechnego systemu emerytalnego jest relatywnie mało wrażliwa na zjawisko starzenia się społeczeństw. Niemniej wydatki na emerytury, zarówno obecnie jak i w przyszłości, będą finansowane ze składek młodszych pokoleń. Z tego punktu widzenia, przy zarządzaniu systemem emerytalnym ważne jest monitorowanie wskaźnika obciążenia demograficznego. Negatywne oczekiwania co do kształtowania się współczynnika obciążenia demograficznego nie zmieniają się, ponieważ w Polsce zmniejszył się współczynnik dzietności, co również jest charakterystyczne dla krajów rozwiniętych. O ile można poprzez politykę prorodziną starać się wpłynąć na podwyższenie tego wskaźnika, to i tak nawet sukcesy na tym polu nie wystarczą do zatrzymania zjawiska starzenia się ludności Polski. Skoro zatem nie można zmienić trendów demograficznych, zadaniem rządu jest dostosowanie systemów emerytalnych do zachodzących zmian.

Dla kolejnych przechodzących na emeryturę roczników dłuższa aktywność zawodowa oznaczać będzie relatywnie wyższe świadczenie, ze względu na fakt, że na jego wysokość wpływa nie tylko wyrażony stażem pracy i opłaconymi składkami wkład ubezpieczonego do systemu (wzrost licznika w formule emerytalnej), ale również dalsze trwanie życia (późniejsze przejście na emeryturę obniża mianownik formuły emerytalnej). W efekcie

podwyższenia wieku emerytalnego do 67 lat należy oczekiwać znacznego wzrostu poziomu świadczeń emerytalnych wypłacanych w przyszłości z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W przypadku osób zarabiających na przeciętnym poziomie i których staż pracy wzrósłby z 40 do 47 lat - w przypadku kobiet oraz z 45 do 47 lat - w przypadku mężczyzn, emerytura wzrosłaby: dla kobiety o ponad 70% oraz dla mężczyzn o ok. 20%.

Podniesienie i wyrównanie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn powoduje nie tylko wzrost adekwatności świadczeń, ale znajduje również swoje uzasadnienie w kontekście społecznym oraz w zmianach demograficznych zachodzących w naszym społeczeństwie, które w znaczący sposób wpłyną na strukturę ludności według wieku. Trzeba bowiem pamiętać, że podaż pracy ma kluczowe znaczenie dla tempa wzrostu gospodarczego kraju. Jeżeli Polska ma przeciwdziałać, wynikającemu z przyczyn demograficznych, spadkowi podaży pracy, to wobec braku zewnętrznego dopływu siły roboczej, konieczne jest podniesienie wieku emerytalnego. Pozwoli to na zwiększenie lub utrzymanie tempa wzrostu potencjalnego PKB. Przy spełnieniu warunku pełnego wykorzystania zasobów wzrośnie również efektywny PKB, będący jedną z miar zamożności społeczeństwa.

Z punktu widzenia rozwoju gospodarczego najważniejszym efektem podniesienia wieku emerytalnego powinno być powstrzymanie spadku zatrudnienia, a w konsekwencji wzmocnienie czynników sprzyjających wzrostowi PKB. Z przeprowadzonych symulacji wynika, że wydłużenie wieku emerytalnego zwiększyłoby średnie tempo wzrostu PKB w latach 2010-2060 o 0,1 pkt proc. W rezultacie **poziom PKB w 2060 r.** po wprowadzeniu reformy byłby wyższy o 5,1% w porównaniu ze scenariuszem nie zakładającym zmian w systemie emerytalnym. O tyle samo wzrósłby też poziom PKB per capita.

Przewiduje się, że bez wprowadzenia zmian w wieku emerytalnym, w wyniku procesów demograficznych aktywność ekonomiczna grupy wiekowej od 15 do 74 roku życia w Polsce spadłaby z dzisiejszego poziomu 60,2% do 57,6% w 2060 r. Dzięki wprowadzonym zmianom, wskaźnik ten powinien wzrosnąć do 61,5% w 2060 r. Zmiany demograficzne czekające Polskę są na tyle znaczące, że nawet podwyższenie wieku emerytalnego nie jest w stanie zahamować spadku liczby aktywnych zawodowo. W rezultacie, pomimo że proponowane rozwiązanie zwiększa podaż pracy o ok. 7% w 2060 r.⁴ będzie ona wciąż o 25% niższa niż w 2010 r.

W krajach OECD reakcją na zjawisko starzenia się ludności jest podnoszenie ustawowego wieku emerytalnego. Autorzy najnowszego raportu OECD na temat emerytur

⁴ W stosunku do scenariusza z obecnym wiekiem emerytalnym.

komentują to w sposób następujący: „Od lat 90-tych, rządy państw zaczęły podejmować działania mające odwrócić trend poprzez zmiany legislacyjne, których celem, było i jest podniesienie wieku emerytalnego w horyzoncie czasowym do 2050 r. Od najniższego poziomu w 1993 roku, w 14 krajach podniesiono lub planuje się podniesienie wieku emerytalnego dla mężczyzn, a w 18 dla kobiet. W roku 2010 r. średni wiek emerytalny wzrósł o 0,5 roku dla mężczyzn i 0,8 roku dla kobiet w porównaniu z jego najniższym poziomem (1993 r.).

Oczekuje się, że obecne plany będą skutkowały podniesieniem, do 2050 r., poziomu średniego wieku emerytalnego dla mężczyzn do 64,6 lat, natomiast dla kobiet do 64,4 lat. Nieznacznie niższy poziom średniej wieku emerytalnego dla kobiet, jest efektem obowiązującego w Polsce i Szwajcarii ustawodawstwa, utrzymującego, w długim okresie czasu różny wiek emerytalny dla mężczyzn i kobiet, a także spowodowany jest procesem wyrównywania tych poziomów w Turcji, którego to procesu nie uda się zakończyć przed 2050 r.”.⁵

Wiek emerytalny w Unii Europejskiej

Tworzenie i organizowanie systemów ubezpieczeń społecznych jest kompetencją państw członkowskich UE. Każde państwo ma ukształtowane przez uwarunkowania historyczne swoje własne systemy zabezpieczenia społecznego, które nie podlegają harmonizacji. Zgodnie z art. 153 ust. 1 lit. c i ust. 4 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, kompetencje UE w zakresie systemu zabezpieczenia społecznego mają na celu jedynie wsparcie i uzupełnienie działań Państw Członkowskich oraz nie mogą naruszać prawa Państw Członkowskich do określenia podstawowych zasad krajowych systemów zabezpieczenia społecznego, nie mogą też znacząco wpływać na ich równowagę finansową. Traktat zawiera mechanizmy gwarantujące państwu członkowskiemu zabezpieczenie jego interesów w zakresie samostanowienia w obszarze należącym do zabezpieczenia społecznego. (stanowi o tym w szczególności art. 48 TFUE).

Obowiązek respektowania przez Polskę równego statusu kobiet i mężczyzn w systemie zabezpieczenia społecznego wynika z Dyrektywy Rady z dnia 19 grudnia 1978 r. w sprawie stopniowego wprowadzania zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zabezpieczenia społecznego (79/7/EWG)⁶. Kraje członkowskie zostały zobligowane do wprowadzenia zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn w systemach

⁵ Pensions at a Glance 2011, s. 31, OECD 2011.

⁶ Dz. Urz. UE Polskie Wydanie Specjalne roz. 5, t.1, str. 215.

ustawowych, które m.in. zapewniają ochronę na wypadek starości. W szczególności z dyrektywy wynika, że pod pojęciem równego traktowania należy rozumieć brak jakiejkolwiek dyskryminacji ze względu na płeć przy obliczaniu wysokości świadczeń⁷.

Wprowadzenie wspólnej granicy minimalnego wieku emerytalnego dla kobiet i mężczyzn jest zatem postulowane przez Unię Europejską. W obowiązującym prawie wspólnotowym kwestia wieku emerytalnego znajduje się na liście wyłączeń od bezwzględnego stosowania zasady równego traktowania mężczyzn i kobiet w systemach zabezpieczenia socjalnego. W tej sprawie parlamentom pozostawiono swobodę decyzji. Unijni eksperci uznali realistycznie, że w różnych krajach procesy ekonomiczne i demograficzne, a także zmiany kulturowe, postępują nieco inaczej i mają różną dynamikę. Za najbardziej racjonalne uznali jednak stopniowe upowszechnianie systemów, w których wiek emerytalny zostałby zrównany.

W większości państw Unii Europejskiej reforma systemów emerytalnych jest nieunikniona. Rządy starają się znaleźć sposoby wprowadzenia systemów dających się w dłuższej perspektywie czasu sfinansować i umożliwiających zrównoważenie stale rosnących wypłat z publicznych funduszy emerytalnych, przy jednoczesnym przestrzeganiu określonych w Traktacie z Maastricht kryteriów wejścia do Unii Gospodarczej i Walutowej. Problem polega na tym, że coraz trudniej wypłacać emerytury stale rosnącej liczbie pracowników, którzy osiągnęli wiek emerytalny, bowiem wzrost liczby emerytów nie jest równoważony zwiększeniem wpływów z podatków i składek. Ludność zawodowo czynna maleje proporcjonalnie do wzrostu liczby emerytów. Sytuacja ta wymusza podejmowanie środków zaradczych.

Istnieje zależność pomiędzy rozwojem ekonomicznym kraju, a długością trwania życia. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące średniego zakończenia aktywności zawodowej ze względu na skorzystanie z prawa do emerytury, obecnie obowiązujący wiek emerytalny i plan jego podnoszenia oraz przewidywany wzrost średniego dalszego trwania życia w poszczególnych krajach Unii Europejskiej.

⁷ Dopuszczalne wyjątki mogą dotyczyć preferencje dla kobiet ze względu na macierzyństwo.

Tabela 1 Podstawowe charakterystyki wieku emerytalnego w państwach Unii Europejskiej.

PCz	Średni wiek wyjścia z rynku pracy w 2001 r.	Średni wiek wyjścia z rynku pracy w 2009 r.	Wiek emerytalny M/K w 2009 r.	Wiek emerytalny M/K w 2020 r.	Dalsze podnoszenie wieku emerytalnego M/K po 2020 r.
Belgia	56,8	61,6**	65/65	65/65	
Bułgaria	58,7*	64,1***	63/60	63/60	65/63
Czechy	58,9	60,5	62/60	63 lata 10m/63 lata 8m	65+/65+
Dania	61,6	62,3	65/65	65/65	67+/67+
Niemcy	60,6	62,2	65/65	65 lat 9m/65 lat 9m	67/67
Estonia	61,1	62,6	63/61	64/64	65/65
Irlandia	63,2	64,1***	65/65	67/67	68/68
Grecja	61,3*	61,5	65/60	65/60	65/65
Hiszpania	60,3	62,3	65/65	65/65 (66 lat 4m/66 lat 4m)	67/67
Francja	58,1	60	60-65/60-65	62-67/62-67	
Włochy	59,8	60,1	65/60	65/60	
Cypr	62,3	62,8	65/65	65/65	
Łotwa	62,4	62,7*	62/62	62/62	(65/65)
Litwa	58,9	59,9***	62y6m/60	64/63	65/65
Luksemburg	56,8	:	65/65	65/65	
Węgry	57,6	59,3	62/62	64/64	65/65
Malta	57,6	60,3	61/60	63/63	65/65
Holandia	60,9	63,5	65/65	65/65 (66/66)	(67/67)
Austria	59,2	60,9**	65/60	65/60	65/65
Polska	56,6	59,3**	65/60	65/60	(67/67)
Portugalia	61,9	62,6**	65/65	65/65	
Rumunia	59,8	55,5	63y4m/58y4m	65/60	65/63
Słowenia	56,6*	59,8***	63/61	63/61 (65/65)	
Słowacja	57,5	58,8	62/62	62/62	
Finlandia	61,4	61,7	65/65, 63-68	65/65	65/65
Szwecja	62,1	64,3	61-67	61-67	
Wlk. Brytania	62,0	63	65/60	65/65	68/68
Norwegia			67/67		
EU27	59,9	61,4			
				w nawiasach – jeszcze nie uchwalone	
	2002*	2008*			
		2007**			
		2006***			

Źródło: Eurostat, MISSOC, Ageing Report, 2010 Wspólny Raport Komitetu Polityki Gospodarczej i Komitetu Ochrony Komitetu Ochrony Socjalnej nt. emerytur 2010, przyjęty przez Rady EPSCO i ECOFIN - 7-8 czerwca 2010 r.; http://europa.eu/epc/publications/index_en.htm.

Uwagi: ° - 2002, * - 2007, ** - 2006, nawiasy – propozycja, nie uchwalona, *** poziom wieku emerytalny podąża za przewidywaną średnią długością trwania życia **** Włochy: i) wiek emerytalny dłuższy o 6 miesięcy dla osób samozatrudnionych; ii) dla kobiet zatrudnionych w służbie cywilnej, począwszy od 2012 r., ustawowy wiek emerytalny jest równy z wiekiem emerytalnym mężczyzn; iii) od roku 2020 dalsze podnoszenie wieku emerytalnego o 4 miesiące co 3 lata. Szwecja: świadczenie gwarantowane dostępne od 65 roku życia.

Należy podkreślić, że rozważane zmiany w zakresie ustawowego wieku emerytalnego wpisują się również w szerszy kontekst realizacji nowego programu społeczno-gospodarczego

Unii Europejskiej – „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego integracji społecznej”. W dokumencie tym określono cel zatrudnieniowy na poziomie 75% dla grupy wieku 20-64. Narzędziem realizacji celów Strategii Europa 2020 na poziomie państw członkowskich, a także formułowanych okresowo dla poszczególnych państw zaleceń Rady Europejskiej są Krajowe Programy Reform. Polski Krajowy Program Reform uwzględnia konieczność podjęcia działań na rzecz podnoszenia efektywnego wieku wychodzenia z pracy poprzez zastosowanie kompleksowego *policy-mix* obejmującego działania wpływające na ustawowy wiek emerytalny, możliwości wcześniejszego wycofania się z rynku pracy oraz skalę zatrudnienia wśród osób w wieku przedemerytalnym i okołodemerytalnym.⁸

Rok 2012 został decyzją Rady i Parlamentu Europejskiego ustanowiony Europejskim Rokiem Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej (ER 2012). W związku z tym kwestie dłuższej aktywności osób starszych na rynku pracy są jednym z głównych tematów prowadzonej obecnie debaty publicznej. W czasie wydarzeń zaplanowanych w Polsce na 2012 r. planuje się dyskusję w obszarze zabezpieczenia społecznego, rynku pracy i aktywności społecznej obywateli wśród wielu zainteresowanych stron (pracodawców, pracowników, podmiotów administracji państwowej oraz organizacji działających w obszarze aktywności osób starszych).

Upowszechnianie wiedzy w powyższym zakresie może stanowić istotny, znaczący wkład na rzecz akceptacji zrównania i wydłużenia wieku emerytalnego. Warto także promować utrzymywanie w zatrudnieniu pracowników w starszym wieku poprzez wskazywanie korzyści dla pracodawców płynących z przekazywania ich wiedzy i doświadczenia kolejnym pokoleniom pracowników oraz budowania wizerunku firmy na rynku jako zapewniającej stabilne zatrudnienie.

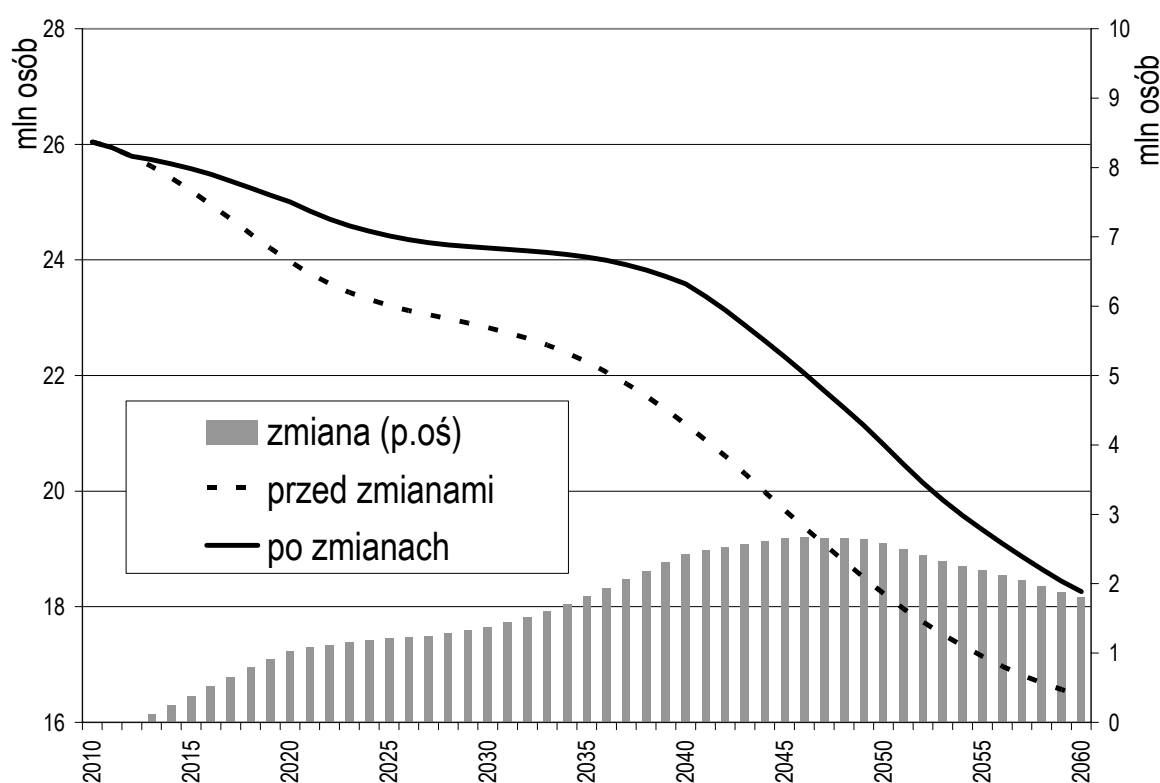
Polski system emerytalny na tle europejskich systemów jest nowoczesny, potrzebne są jednak dalsze jego zmiany, przede wszystkim ujednolicenie wieku przechodzenia na emeryturę kobiet i mężczyzn, a także dalsze wygaszanie uprawnień do wcześniejszych emerytur.

⁸ <http://www.mg.gov.pl/files/upload/8413/Krajowy%20Program%20Reform%20PL%20ostateczny.pdf>

Wpływ podniesienia wieku emerytalnego na sytuację makroekonomiczną Polski

Podaż pracy stanowi główny kanał oddziaływania zmian w systemie emerytalnym na poziom PKB. W rezultacie podwyższenia wieku emerytalnego, dla osób, których będą dotyczyć zmiany, wydłużyć się będzie okres wymagany dla nabycia uprawnień emerytalnych. Wykres 3 przedstawia zmianę ludności w wieku 15-59/64 oraz zmianę ludności przy nowym wieku uprawniającym do emerytury. Zmiana liczby osób w wieku produkcyjnym, początkowo będzie niewielka, ale ok. 2050 r. wyniesie nawet 2,7 mln osób.

Wykres 3: Ludność Polski w wieku produkcyjnym przed i po zmianie wieku emerytalnego

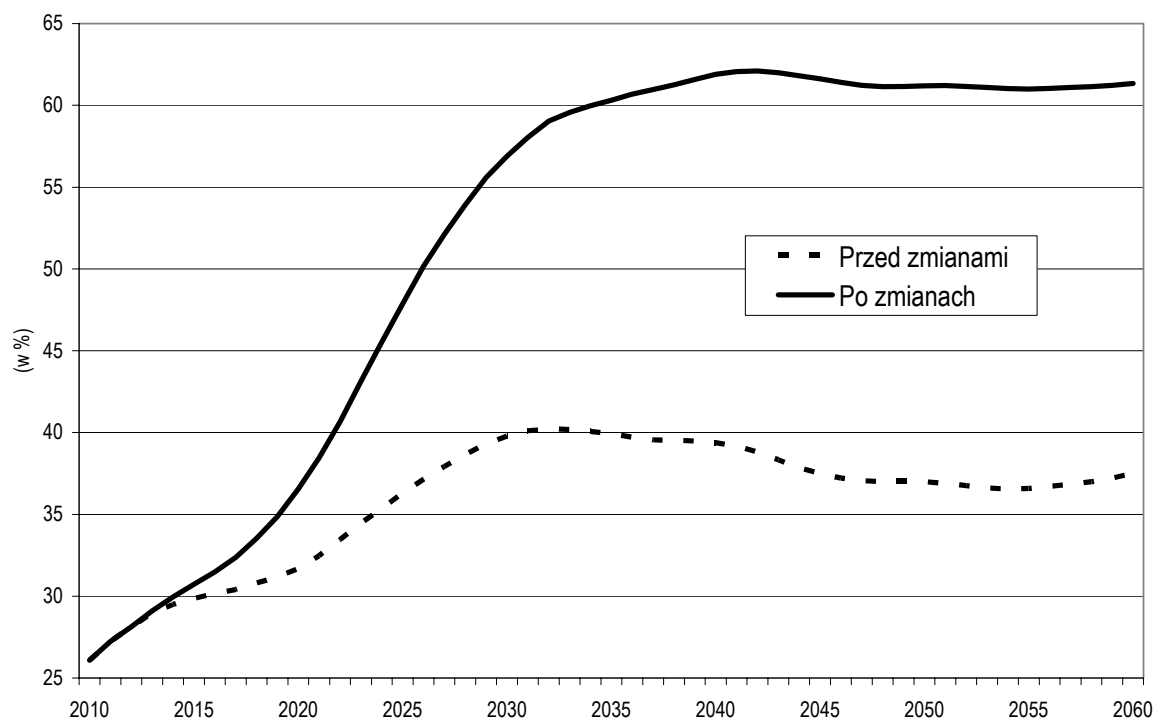

Źródło: Obliczenia MF na podstawie danych Eurostatu.

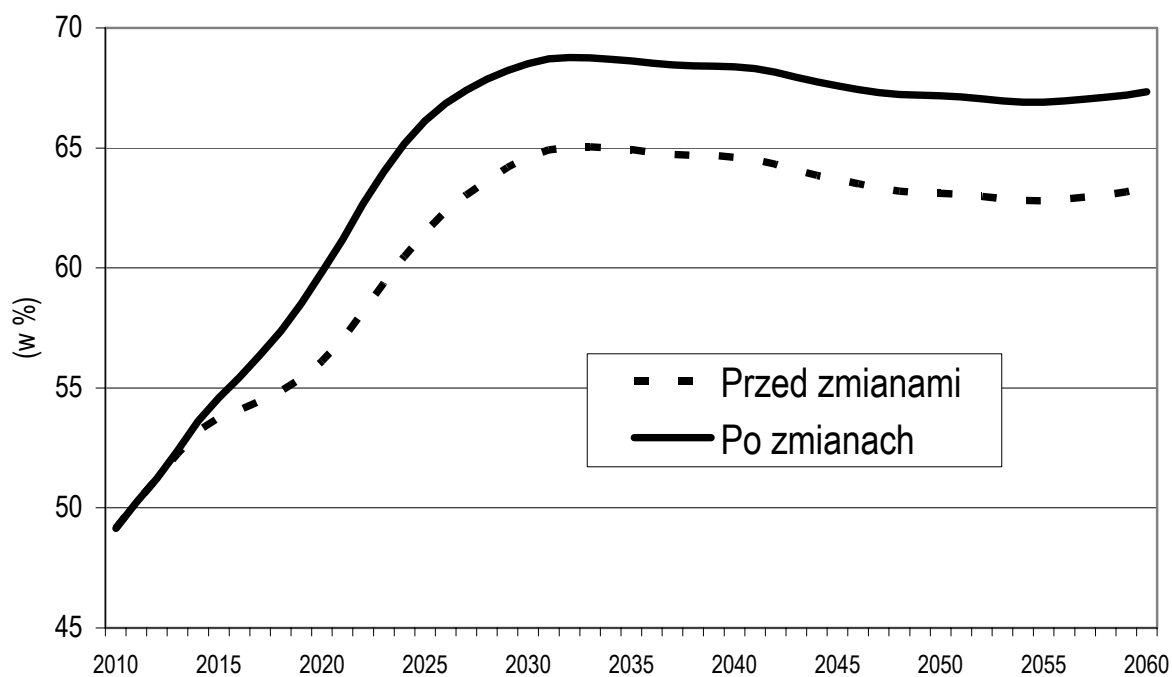
Ponieważ dla większości osób to właśnie nabycie uprawnień emerytalnych jest podstawowym czynnikiem skłaniającym do opuszczenia rynku pracy, proponowana zmiana zwiększy liczbę osób aktywnych na rynku pracy. Na potrzeby symulacji założono, że ubezpieczeni bezpośrednio przed ukończeniem nowego wieku emerytalnego będą się zachowywać podobnie jak w okresie poprzedzającym obecny wiek emerytalny, tzn. że będą korzystać z prawa do emerytury po osiągnięciu tego wieku. Przy takim założeniu podniesienie wieku emerytalnego znacznie podniesie współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku

55-64 z poziomu 50,1% (mężczyźni) i 27,3% (kobiety)⁹ do 67,3% (mężczyźni) i 61,3% (kobiety).

Wykres 4: Współczynnik aktywności zawodowej kobiet w wieku 55-64 lata

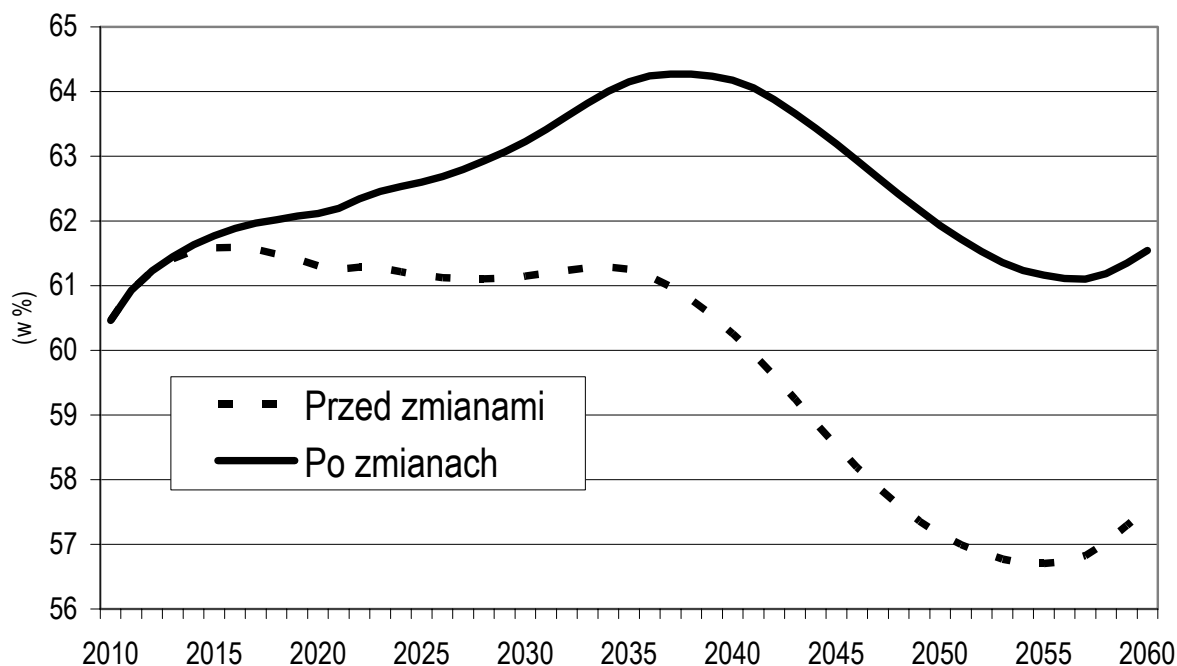
Wykres 5: Współczynnik aktywności zawodowej mężczyzn w wieku 55-64 lata

⁹ GUS: Aktywność ekonomiczna ludności Polski, IV kw. 2010, kwiecień 2011

Bez wprowadzenia zmian w wieku emerytalnym, w wyniku procesów demograficznych i zmiany udziałów poszczególnych grup wiekowych aktywność ekonomiczna dla grupy 15-74 w Polsce spadłaby z dzisiejszego poziomu 60,2% do 57,6% w 2060 r. Dzięki wprowadzonym zmianom, wskaźnik ten wzrośnie do 61,5% w 2060 r.

Wykres 6: Współczynnik aktywności zawodowej ogółem w wieku 15-74 lata

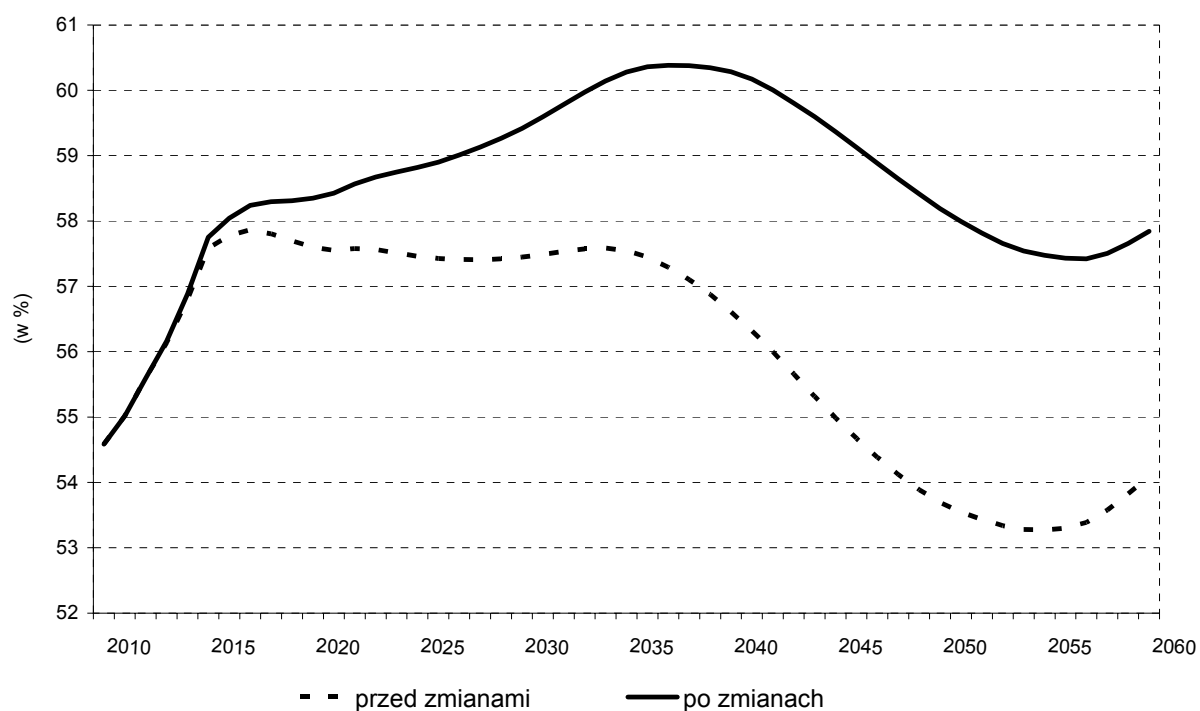
Co szczególnie istotne, zakładana ścieżka stopniowego podwyższania wieku emerytalnego zapewni ograniczenie negatywnego wpływu starzenia ludności na podaż pracy w kluczowych dla rozwoju Polski latach 2015-2030. Ułatwi to i przyspieszy proces doganiania rozwiniętych gospodarek UE pod względem PKB per capita wg PPS (parytetu siły nabywczej).

Modelowania zmiany aktywności zawodowej dokonano przy założeniu, że prawdopodobieństwo opuszczenia rynku pracy przed osiągnięciem nowego wieku emerytalnego będzie kształtowało się identycznie jak w scenariuszu bazowym (obecny stan prawny) przed osiągnięciem obecnego wieku emerytalnego. Innymi słowy, prawdopodobieństwo opuszczenia rynku pracy dla 66-letniego mężczyzny przy nowych zasadach będzie takie samo jak dla 64-letniego mężczyzny przy obecnych zasadach. W rezultacie, znacznie wzrośnie współczynnik aktywności zawodowej dla osób starszych.

Odnośnie stopy bezrobocia, w obu scenariuszach założono, że konverguje ona do poziomu NAWRU (stopy bezrobocia nieprzyspieszającej wzrostu płac) w 2019 r. i następnie utrzymuje się na tym poziomie. Wskaźnik zatrudnienia w grupie 15-74 będący pochodną założeń dotyczących podaży pracy i stopy bezrobocia przedstawia poniższy wykres.

Z przeprowadzonych symulacji wynika, że wydłużenie wieku emerytalnego przyczyni się do podniesienia wskaźnika zatrudnienia w całym horyzoncie prognozy w porównaniu do scenariusza bazowego. Warto zauważyć, że w scenariuszu nie zakładającym wydłużenia wieku emerytalnego wskaźnik zatrudnienia w grupie 15-74 spada poniżej obecnego poziomu, podczas gdy w scenariuszu z wydłużeniem wieku pozostaje trwale wyższy. Przy przedstawionych założeniach, w 2060 r. wskaźnik zatrudnienia w scenariuszu po zmianach kształtuje się na poziomie 57,8% wobec 54,1% w scenariuszu bez zmian i 54,6% w 2010 r.

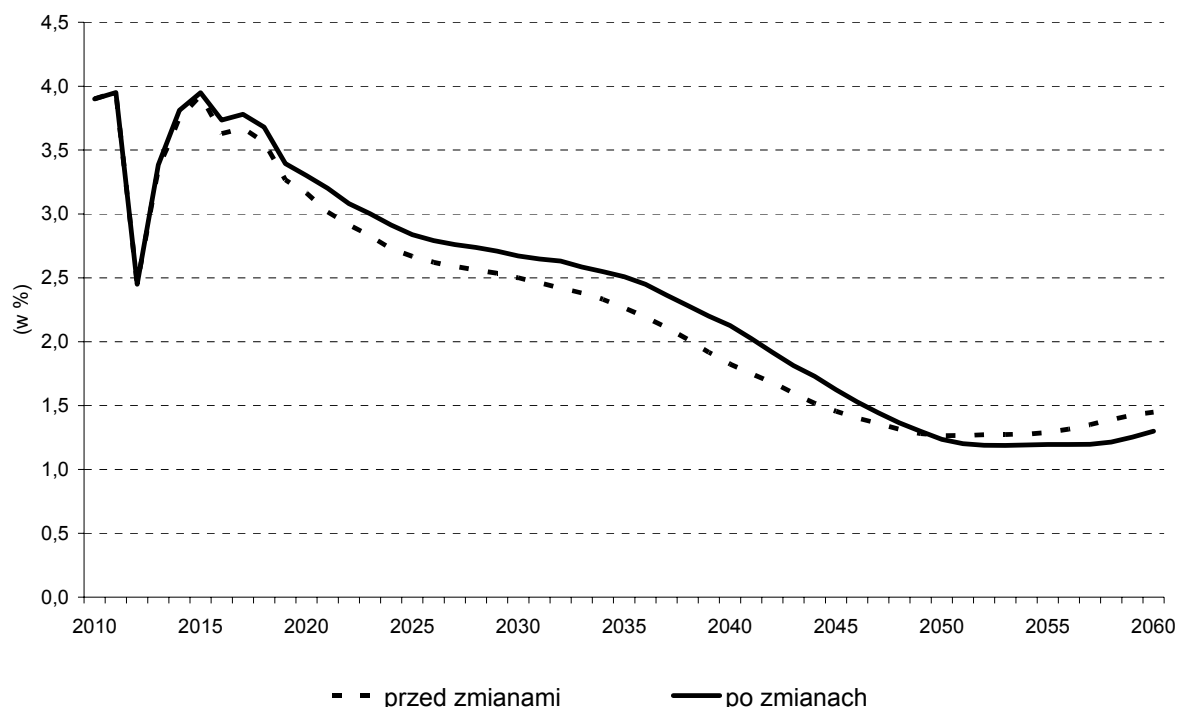
Wykres 7: Prognozowany wskaźnik zatrudnienia w grupie 15-74 przed i po wydłużeniu wieku emerytalnego

W oparciu o przedstawioną metodologię i powyższe założenia dotyczące podaży pracy oraz przy przyjęciu technicznych założeń odnośnie: tempa wzrostu łącznej wydajności czynników produkcji (konwergencja do poziomu 1,5% w 2060 r.), tempa wzrostu kapitału (w długim okresie równe sumie tempa wzrostu wydajności pracy i podaży pracy) i przeciętnej tygodniowej liczby godzin pracy (udział osób pracujących w pełnym i niepełnym wymiarze czasowym założono na poziomie z 2010 r., a średnią liczbę godzin przepracowanych tygodniowo na poziomie średniej z trzech ostatnich lat) wyznaczono ścieżkę tempa wzrostu

rzeczywistego PKB w latach 2011-2060 w scenariuszu bazowym i po zmianach. Szczegóły prezentuje poniższy wykres i Tabela 2.

Wykres 8: Prognozowane tempo wzrostu PKB przed i po wydłużeniu wieku emerytalnego

Źródło: Obliczenia MF

Tabela 2: Prognozowane średnie tempo wzrostu PKB przed i po wydłużeniu wieku emerytalnego

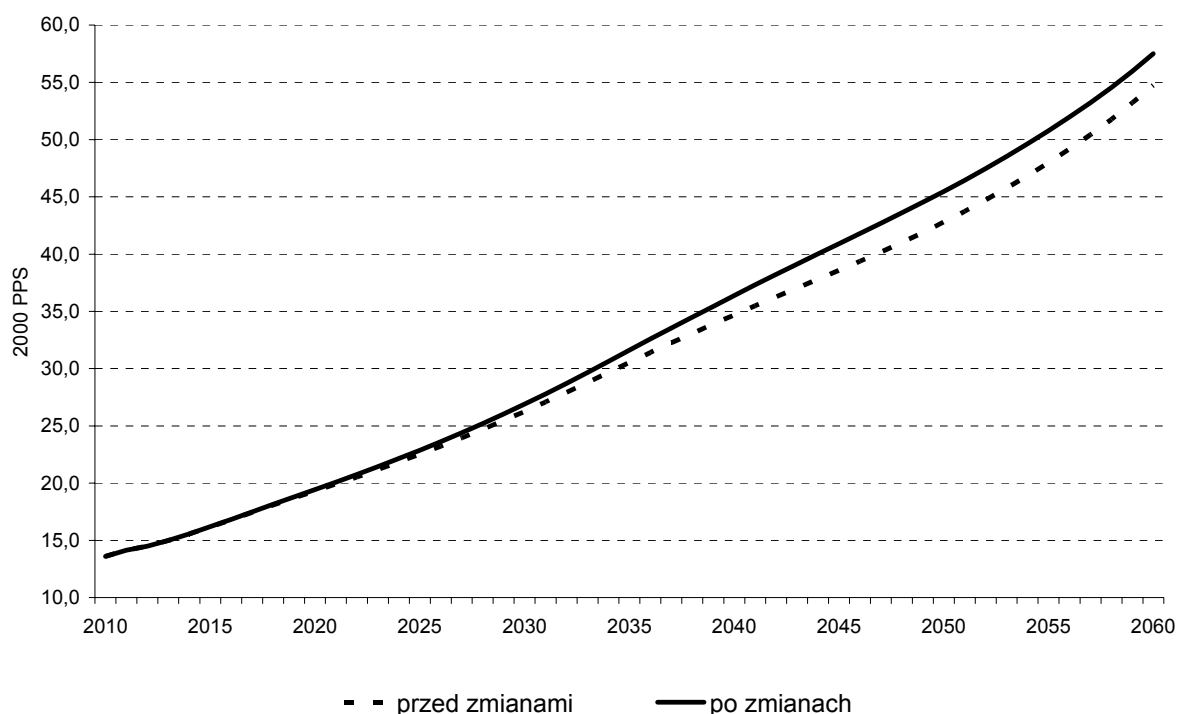
	przed zmianami	po zmianach
2010-2020	3,51	3,58
2021-2030	2,70	2,87
2031-2040	2,19	2,43
2041-2050	1,46	1,60
2051-2060	1,33	1,21
2010-2060	2,26	2,36

Źródło: Obliczenia MF.

Z przeprowadzonych symulacji wynika, że wydłużenie wieku emerytalnego zwiększy średnie tempo wzrostu PKB w latach 2010-2060 o 0,1 pkt proc. Przeciętne tempo wzrostu PKB będzie wyższe o 0,1 pkt proc. w okresie 2010-2020, o 0,2 pkt proc. w latach 2021-2030 i 2031-2040 oraz o 0,1 pkt proc. w okresie 2041-2050. W ostatniej dekadzie prognozy tempo wzrostu PKB ukształtuje się nieznacznie poniżej (0,1 pkt proc.) ścieżki ze scenariusza bez reformy. W rezultacie poziom PKB w 2060 r. po wprowadzeniu reformy będzie wyższy o

5,1% w porównaniu ze scenariuszem niezakładającym zmian w systemie emerytalnym. O tyle samo wzrośnie też poziom PKB per capita.

Wykres 9: Prognozowany poziom PKB per capita przed i po wydłużeniu wieku emerytalnego

Źródło: Obliczenia MF.

Wydłużenie wieku emerytalnego to proces, który będzie mieć znaczące konsekwencje na wielu płaszczyznach dotyczących życia społecznego, w tym: zdrowia, prawa (w tym prawa pracy), zmiany funkcjonowania instytucji publicznych i firm (jak również różnego typu organizacji pozarządowych działających na styku zatrudnienia, opieki społecznej czy wsparcia dla osób starszych).

Działania towarzyszące

Podniesieniu wieku emerytalnego powinny towarzyszyć działania aktywizujące zawodowo i społecznie osoby starsze. Kompleksowe opracowanie działań na rzecz aktywizacji osób starszych stanowi Program *Solidarność Pokoleń. Działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób 50+*¹⁰. Program został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 17 października 2008 r. Stanowi on pakiet działań rządowych i samorządowych obejmujący

¹⁰ Program wraz z Dokumentem Implementacyjnym oraz sprawozdaniem za okres 10.2008 – 06.2010 znajdują się na stronie internetowej MPiPS: <http://www.mpips.gov.pl/bip/akty-prawne/programy/>

szerokie spektrum inicjatyw, które kładą szczególny nacisk na poprawę aktywności zawodowej osób w wieku 50+ (w części także osób 45+). Uszczegółowieniem zapisów Programu jest Dokument Implementacyjny przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 5 stycznia 2010 r. Zawiera on zestaw działań realizujących założenia Programu. Okres realizacji Programu przewidziany został na lata 2008–2020, a jego celem strategicznym jest osiągnięcie do 2020 r. wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 55-64 lata na poziomie 50%. Oznacza to, że działania w nim opisane będą się także przyczyniać do aktywizacji osób po 60 roku życia, a nawet starszych niż 64 lata. Cel główny Programu został rozpisany na 6 celów szczegółowych, w zakresie polityki rynku pracy, obejmujących:

- Cel 1: Poprawę warunków pracy, promocję zatrudnienia pracowników po 50-tym roku życia i zarządzania wiekiem;
- Cel 2: Poprawę kompetencji i kwalifikacji pracowników po 50-tym roku życia;
- Cel 3: Zmniejszenie kosztów pracy związanych z zatrudnianiem pracowników po 50-tym roku życia;
- Cel 4: Aktywizację osób bezrobotnych lub zagrożonych utratą pracy pracowników po 50-tym roku życia;
- Cel 5: Aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych;
- Cel 6: Zwiększenie możliwości zatrudnienia kobiet przez rozwój usług pozwalających na godzenie pracy i życia rodzinnego.

Ponadto Program wskazuje cele szczegółowe dotyczące obszaru zabezpieczenia społecznego. Jest to wydłużanie efektywnego wieku emerytalnego oraz stopniowe wyrównywanie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn. Należy zatem podkreślić, że planowane zmiany prawne polegające na stopniowym wydłużaniu i zrównaniu ustawowego wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn stanowią realizację celów Programu przyjętego przez Rząd RP jeszcze w 2008 r.

Dotychczas zrealizowanych zostało dziewięć zadań Programu wprowadzających zmiany legislacyjne mające na celu zwiększenie atrakcyjności zatrudnienia osób starszych, usprawnienie ich aktywizacji, upowszechnienie i ułatwienie podnoszenia kwalifikacji oraz ułatwienie im podejmowania pracy, a także ograniczenie zachęt do wczesnego wychodzenia z rynku pracy.

Zakończone zadania o charakterze legislacyjnym obejmowały między innymi:

- upowszechnianie kształcenia ustawicznego dla osób pracujących w wieku 45 lat i więcej,

- ułatwienie podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników, w tym także w wieku 50+,
- zmniejszenie liczby dni choroby, za które pracodawca płaci wynagrodzenie za czas choroby w przypadku pracowników w wieku 50 lat i więcej,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego osób bezrobotnych i poszukujących pracy w wieku 50 i więcej lat,
- ograniczanie dezaktywizacji pracowników w ramach systemu świadczeń społecznych.

Większość zadań przewidzianych do realizacji w ramach Programu ma charakter działań wieloletnich realizowanych w sposób ciągły. Zadania te obejmują szerokie spektrum działań polegających między innymi na organizacji i prowadzeniu szkoleń, promocji i wsparciu zatrudnienia osób starszych, pogłębianiu i upowszechnianiu wiedzy o sposobach i korzyściach zarządzania wiekiem przez pracodawców oraz podnoszeniu efektywności działań aktywizujących osoby starsze itp. Biorąc pod uwagę potrzebę rozwijania i poszerzania działań na rzecz osób starszych przygotowano aktualizację Dokumentu Implementacyjnego. Dokument został także poprawiony o uwagi i wnioski zgłoszone w trakcie realizacji w okresie grudzień 2008– czerwiec 2010 r. Zaktualizowany Dokument Implementacyjny objął pięć nowych zadań o charakterze centralnym oraz pięćdziesiąt trzy nowe zadania przewidziane do wykonania przez jednostki regionalne (urzędy marszałkowskie i wojewódzkie urzędy pracy) w ramach projektów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Nowe zadania obejmują następujące obszary:

- wspieranie kształcenia ustawicznego osób w wieku 50+,
- wsparcie na rzecz osób zatrudnionych w wieku 50+,
- działania na rzecz integracji społecznej osób w wieku 50+,
- aktywizacja zawodowa osób w wieku 50+, w tym z uwzględnieniem osób niepełnosprawnych,
- promocja przedsiębiorczości wśród osób w wieku 45 i więcej lat.

Warto zauważyć, że w okresie realizacji Programu *Solidarność Pokoleń. Działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób 50+*, tzn. od III kwartału 2008 r. do III kwartału 2011 r. wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 55-64 lata wzrósł z 32,0% do 37,7%, a dystans pomiędzy poziomem zatrudnienia tej grupy wiekowej w Polsce i średnio w UE-27 zmniejszył się z 14 do 10 pkt proc.

Z przepisów Kodeksu pracy wynika, że pracownicy mają równe prawa z tytułu jednakowego wypełniania takich samych obowiązków (art. 11² k.p.). Jakakolwiek

dyskryminacja w zatrudnieniu, bezpośrednia lub pośrednia, w szczególności m.in. ze względu na płeć i wiek jest niedopuszczalna (art. 11³ k.p.).

Pracownicy powinni być równo traktowani w zakresie nawiązania i rozwiązania stosunku pracy, warunków zatrudnienia, awansowania oraz dostępu do szkolenia w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych, w szczególności bez względu m.in. na płeć i wiek. Równe traktowanie w zatrudnieniu oznacza niedyskryminowanie w jakikolwiek sposób, bezpośrednio lub pośrednio, z określonych wyżej przyczyn (art. 18^{3a} § 1 i 2 k.p.).

W obecnym stanie prawnym przepisy Kodeksu pracy nie różnicują praw ani obowiązków pracowników ze względu na ich wiek. Zatem pracownicy starsi wiekiem mają taki sam dostęp do zatrudnienia jak pozostali pracownicy, nie mogą też mieć mniej korzystnie ukształtowanych warunków zatrudnienia ze względu na wiek. Ponadto wiek nie może być powodem zwolnienia pracownika z pracy. Jak bowiem wynika z ugruntowanego orzecznictwa sądowego osiągnięcie wieku emerytalnego i nabycie prawa do emerytury nie może stanowić wyłącznej przyczyny wypowiedzenia umowy o pracę przez pracodawcę (m.in. uchwała składu 7 sędziów SN z dnia 21 stycznia 2009 r., II PZP 13/08, OSNP 2009/19-20/248).

Obecnie obowiązujące rozwiązania prawne stwarzają pracodawcom możliwość elastycznego organizowania procesu pracy dla wszystkich pracowników. Rozwiązania te mogą być zatem wykorzystane także do pracowników w starszym wieku; dotyczy to zwłaszcza: wykonywania pracy w formie telepracy (co na ogół oznacza pracę pracownika w domu i ograniczenie kosztów finansowych ponoszonych przez pracodawcę związanych z organizacją i utrzymaniem stanowiska pracy), elastycznych systemów czasu pracy (np. systemu pracy weekendowej, indywidualnego rozkładu czasu pracy), co umożliwia wyjście naprzeciw potrzebom pracownika wynikającym z jego wieku, zatrudniania w niepełnym wymiarze czasu pracy, co może nastąpić także na wniosek pracownika, dotychczas zatrudnionego w pełnym wymiarze czasu pracy.

W przypadku natomiast osób niepełnosprawnych powyżej 60 roku życia należy wskazać, że ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych zawiera szereg instrumentów prawnych aktywizacji zawodowej, z których mogą korzystać także osoby niepełnosprawne, m.in. mogą wnioskować o środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej, a w trakcie prowadzenia działalności gospodarczej lub rolniczej otrzymywać refundację składek na ubezpieczenie społeczne, a także o dofinansowanie do wysokości 50% oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie tej działalności.

Zatem upowszechnianie wiedzy w powyższym zakresie może stanowić istotny, znaczący wkład w łagodzeniu społecznych skutków zrównania i wydłużenia wieku emerytalnego.

W ocenie projektodawcy przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej i nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu przepisów dotyczących notyfikacji norm i aktów prawnych.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) projekt zostanie zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

Główną proponowaną zmianą jest podwyższenie i wyrównanie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn. Skutki tej zmiany dotyczyć będą w praktyce bezpośrednio lub pośrednio całej populacji kraju. Dotyczyć to będzie całego społeczeństwa, wszystkich podmiotów gospodarczych oraz struktur publicznych realizujących zadania z zakresu zabezpieczenia społecznego.

W szczególności proponowana zmiana bezpośrednio wpłynie na sytuację:

1. ubezpieczonych w powszechnym systemie ubezpieczeń społecznych,
2. ubezpieczonych w systemie ubezpieczeń rolników indywidualnych,
3. emerytów,
4. rencistów,
5. osoby prowadzące działalność gospodarczą,
6. gospodarstwa domowe osób wskazanych w pkt 1 – 3,
7. przedsiębiorstwa,
8. budżet państwa,
9. jednostki samorządu terytorialnego,
10. Zakład Ubezpieczeń Społecznych i zarządzane przez ZUS fundusze,
11. Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i zarządzane przez Kasę fundusze,
12. Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych,
13. Narodowy Fundusz Zdrowia,

2. Zakres konsultacji społecznych:

Projekt aktu prawnego został przesłany do zaopiniowania przez szerokie grono partnerów społecznych, w tym przez związki zawodowe, organizacje pracodawców, organizacje kobiet, organizacje i związki zawodowe rolników.

Zgodnie z art. 19 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. Nr 55, poz. 234, z późn. zm.) projekt aktu prawnego został skierowany do konsultacji z następującymi organizacjami związków zawodowych:

- Komisją Krajową NSZZ „Solidarność”,
- Ogólnopolskim Porozumieniem Związków Zawodowych,
- Forum Związków Zawodowych.

Natomiast zgodnie z art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. Nr 55, poz. 235, z późn. zm.) projekt został skierowany do konsultacji z następującymi reprezentatywnymi organizacjami pracodawców:

- Polską Konfederacją Pracodawców Prywatnych Lewiatan,
- Związkiem Rzemiosła Polskiego,
- Pracodawcami Rzeczypospolitej Polskiej,
- Business Centre Club Związek Pracodawców,

Projekt został również przedstawiony:

- Polskiemu Związkowi Emerytów, Rencistów i Inwalidów,
- Krajowej Izbie Gospodarczej,
- Izbie Gospodarczej Towarzystw Emerytalnych,
- Krajowej Radzie Izb Rolniczych.

Projekt przekazano do konsultacji organizacjom kobiecym:

- Kongresowi Kobiet Polskich,
- Stowarzyszeniu Aktywne Kobiety,
- Bałtyckiemu Centrum Gender,
- Demokratycznej Unii Kobiet,
- Europejskiemu Forum Właścielek Firm,
- Federacji na Rzecz Kobiet i Planowania Rodziny,
- Lidze Kobiet Polskich,
- Międzynarodowej Fundacji Kobiet,
- Stowarzyszeniu Współpracy Kobiet, NEWW Polska (NP).

Projekt ustawy został przekazany również do zaopiniowania organizacjom rolniczym i związkom zawodowym rolników, w tym:

- Radzie Ubezpieczenia Społecznego Rolników,
- Niezależnemu Samorządnemu Związkowi Zawodowemu Rolników Indywidualnych "Solidarność",
- Związkowi Zawodowemu Rolnictwa "Samoobrona",
- Krajowemu Związkowi Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych,
- Związkowi Zawodowemu Rolników "Ojczyzna",
- Związkowi Zawodowemu Rolników Rzeczypospolitej "Solidarni",
- Związkowi Zawodowemu Centrum Narodowe Młodych Rolników,
- Ogólnopolskiemu Porozumieniu Związków Zawodowych Rolników i Organizacji Rolniczych Oddział Siedlce.

- Związkowi Zawodowemu Wsi i Rolnictwa "Solidarność Wiejska",
- Związkowi Zawodowemu Rolnictwa i Obszarów Wiejskich "REGIONY",
- Federacji Branżowych Związków Producentów Rolnych.

Ponadto projekt przekazano do zaopiniowania:

- Zrzeszeniu Prawników Polskich, Zarząd Główny,
- Krajowej Radzie Sądownictwa,
- Krajowej Radzie Prokuratury,
- Naczelnej Radzie Adwokackiej,
- Krajowej Radzie Radców Prawnych,
- Związkowi Powiatów Polskich.

Projekt zostanie również skierowany do Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

3. Wpływ na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego, rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Wpływ podniesienia wieku emerytalnego na sytuację makroekonomiczną Polski, rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Podaż pracy stanowi główny kanał oddziaływania zmian w systemie emerytalnym na poziom PKB. W rezultacie podwyższenia wieku emerytalnego, dla osób, których będą dotyczyć zmiany, wydłużyć się będzie okres wymagany dla nabycia uprawnień emerytalnych. Podwyższenie wieku emerytalnego częściowo zniweluje wysoki spadek prognozowanej liczby ludności w wieku produkcyjnym, choć nadal populacja ta prawdopodobnie będzie się wyraźnie zmniejszała.

Ponieważ dla większości osób to właśnie nabycie uprawnień emerytalnych jest podstawowym czynnikiem skłaniającym do opuszczenia rynku pracy, proponowana zmiana zwiększy liczbę osób aktywnych na rynku pracy. Na potrzeby symulacji założono, że ubezpieczeni bezpośrednio przed nowym wiekiem emerytalnym będą się zachowywać podobnie jak w okresie poprzedzającym obecny wiek emerytalny. Przy takim założeniu podniesienie wieku emerytalnego znacznie podniesie współczynnik aktywności zawodowej

osób w wieku 55-64 z poziomu 50,1% (mężczyźni) i 27,3% (kobiety)¹¹ do 67,3% (mężczyźni) i 61,3% (kobiety) w 2060 r.

Bez wprowadzenia zmian w wieku emerytalnym, w wyniku procesów demograficznych (zmianie struktury poszczególnych grup wiekowych w ogóle ludności) aktywność ekonomiczna dla grupy 15-74 lata w Polsce spadłaby z dzisiejszego poziomu 60,2 do 57,6 w 2060 r. Dzięki wprowadzonym zmianom, wskaźnik ten wzrośnie do 61,5.

Zmiany demograficzne i ich skutki są dla Polski na tyle znaczące, że nawet podwyższenie wieku emerytalnego nie jest w stanie zahamować spadku liczby osób aktywnych zawodowo. W rezultacie, pomimo że proponowane rozwiązanie zwiększa podaż pracy o ok. 7% w roku 2060¹², będzie ona wciąż o 25% niższa niż w roku 2010

Co szczególnie istotne, zakładana ścieżka stopniowego podwyższania wieku emerytalnego zapewni ograniczenie negatywnego wpływu starzenia ludności na podaż pracy. Ułatwi to i przyspieszy proces doganiania rozwiniętych gospodarek UE pod względem PKB per capita wg PPS (parytetu siły nabywczej).

Rozłożenie procesu podnoszenia wieku emerytalnego w czasie powinno ograniczyć możliwe trudności na rynku pracy, a zatem nie powinien on wpłynąć na wzrost stopy bezrobocia na poziomie kraju, choć możliwe są trudności na lokalnych rynkach.

Warto dodać, że wnioskowania na temat możliwego wpływu wydłużenia ustawowego wieku emerytalnego na sytuację na rynku pracy można dokonać na przykładzie zniesienia możliwości przechodzenia na wcześniejszą emeryturę w systemie powszechnym, które nastąpiło z początkiem 2009 r. Spowodowało to skokowe podniesienie wieku przechodzenia na emeryturę dla wszystkich osób ubezpieczonych w systemie powszechnym (z wyłączeniem górników, nauczycieli oraz osób uprawnionych do przejścia na emeryturę pomostową) o 5 lat. Analiza danych statystycznych wskazuje, że wprowadzenie tego typu rozwiązań nie wpłynęło w znaczący sposób na sytuację na rynku pracy. W okresie 2008-2010 wskaźnik zatrudnienia dla osób w wieku 55-64 w Polsce wzrósł z poziomu 31,6% do 34% i osiągnął wartość najwyższą od 1998 r. W pierwszych trzech kwartałach 2011 r. odnotowano dalszy wzrost tego wskaźnika do poziomu 37,7% w III kwartale 2011 r. Jednocześnie stopa bezrobocia wśród osób w wieku 55-64 w tym samym okresie wzrosła o 1,8 pkt proc. osiągając w 2010 r. poziom 7,1%. Niemniej jednak, wzrost stopy bezrobocia można wiązać bardziej z ogólnym pogorszeniem sytuacji na rynku pracy w Polsce niż wprowadzeniem ww. zmian. Co więcej, wzrost stopy bezrobocia w latach 2008-2010 wśród osób w wieku 55-64 lat

¹¹ GUS: Aktywność ekonomiczna ludności Polski, IV kw. 2010, kwiecień 2011

¹² W stosunku do scenariusza z obecnym wiekiem emerytalnym.

był jednym z najniższych. W związku z tym, że zmiany sytuacji na rynku pracy osób najmłodszych i starszych w ostatnich trzech latach nie odbiegały znacząco in minus od zmian zaobserwowanych w całej Unii Europejskiej można sądzić, że zniesienie możliwości wcześniejszego przechodzenia na emeryturę, a tym samym wydłużenie okresu aktywności zawodowej nie spowodowało znaczącego, skokowego pogorszenia się sytuacji na rynku pracy osób w wieku przedemerytalnym. Stopniowe, powolne podnoszenie ustawowego wieku emerytalnego, nie powinno również negatywnie wpłynąć na rynek pracy w Polsce.

Z przeprowadzonych symulacji wynika, że wydłużenie wieku emerytalnego przyczyni się do podniesienia wskaźnika zatrudnienia w całym horyzoncie prognozy w porównaniu do scenariusza bazowego. Przy przedstawionych założeniach w 2042 r. wskaźnik zatrudnienia w scenariuszu po zmianach kształtuje się na poziomie 60,0% wobec 56,0% w scenariuszu bez zmian i 54,6% w 2010 r.

Z przeprowadzonych symulacji wynika, że wydłużenie wieku emerytalnego zwiększy średnie tempo wzrostu PKB w latach 2012-2042 o 0,2 pkt proc. Przeciętne tempo wzrostu PKB będzie wyższe o 0,1 pkt proc. w okresie 2012-2022, o 0,2 pkt proc. w latach 2023-2032 i o 0,3 pkt proc. w okresie 2033-2042. W rezultacie poziom PKB w 2042 r. po wprowadzeniu reformy będzie wyższy o 5,4% w porównaniu ze scenariuszem bazowym, nie zakładającym zmian w systemie emerytalnym. O tyle samo wzrośnie też poziom PKB per capita.

Podniesienie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn pozwoli ograniczyć jedną z największych barier dla konkurencyjności polskich przedsiębiorstw jaką w horyzoncie najbliższych kilkudziesięciu lat będzie spadek podaży pracy w związku z postępującym procesem starzenia się polskiego społeczeństwa. Wzrost podaży pracy pozwoli na zmniejszenie napięć na rynku pracy w okresach dobrej koniunktury, co zwiększy konkurencyjność cenową producentów w Polsce. Przyczyni się również do powiększenia poziomu PKB, jak i zasobu bogactwa całego społeczeństwa, co dodatkowo zwiększy atrakcyjność naszego rynku wewnętrznego, która jest ważnym czynnikiem decydującym o konkurencyjności kraju względem otoczenia międzynarodowego. Poprawi to warunki funkcjonowania przedsiębiorstw oraz ułatwi dostęp do finansowania projektów inwestycyjnych, co z kolei prowadzić będzie do wzrostu przedsiębiorczości względem scenariusza bazowego.

Wpływ podniesienia wieku emerytalnego na sektor finansów publicznych.

Stopniowe podniesienie i zrównanie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn w sposób bezpośredni i pośredni będzie oddziaływać na stan finansów publicznych. Szacunkowe skutki finansowe podwyższenia wieku emerytalnego w horyzoncie do 2060 r. opracowane zostały na podstawie dwóch wariantów założeń makroekonomicznych, z których jeden uwzględniał dotychczasowy stan prawny a drugi sytuację po podniesieniu wieku emerytalnego.

Tabela 3 Założenia makroekonomiczne dotychczasowy stan prawny

Rok	Wskaźnik realnego wzrostu PKB	Średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem	Średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych dla gospodarstw domowych emerytów i rencistów	Wskaźnik realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia
2011	103,952%	104,100%	104,600%	101,024%
2012	102,450%	102,800%	103,100%	101,134%
2013	103,353%	102,500%	102,800%	101,831%
2014	103,751%	102,500%	102,800%	102,627%
2015	103,925%	102,500%	102,800%	102,633%
2016	103,629%	102,500%	102,800%	102,627%
2017	103,671%	102,500%	102,800%	102,814%
2018	103,562%	102,400%	102,700%	102,938%
2019	103,266%	102,400%	102,700%	102,938%
2020	103,164%	102,400%	102,700%	103,093%
2021	103,017%	102,400%	102,700%	103,405%
2022	102,913%	102,400%	102,700%	103,327%
2023	102,828%	102,300%	102,600%	103,327%
2024	102,728%	102,300%	102,600%	103,299%
2025	102,667%	102,300%	102,600%	103,272%
2026	102,621%	102,300%	102,600%	103,245%
2027	102,587%	102,300%	102,600%	103,217%
2028	102,563%	102,200%	102,500%	103,190%
2029	102,536%	102,200%	102,500%	103,163%
2030	102,500%	102,200%	102,500%	103,135%
2031	102,460%	102,200%	102,500%	103,108%
2032	102,419%	102,200%	102,500%	103,081%
2033	102,381%	102,100%	102,400%	103,054%
2034	102,331%	102,100%	102,400%	103,026%
2035	102,265%	102,100%	102,400%	102,999%
2036	102,193%	102,100%	102,400%	102,972%
2037	102,112%	102,100%	102,400%	102,944%
2038	102,017%	102,000%	102,300%	102,917%
2039	101,916%	102,000%	102,300%	102,890%
2040	101,824%	102,000%	102,300%	102,862%
2041	101,750%	102,000%	102,300%	102,835%
2042	101,680%	102,000%	102,300%	102,808%
2043	101,596%	102,000%	102,300%	102,781%
2044	101,518%	102,000%	102,300%	102,753%
2045	101,455%	102,000%	102,300%	102,726%
2046	101,404%	102,000%	102,300%	102,699%
2047	101,358%	102,000%	102,300%	102,671%
2048	101,314%	102,000%	102,300%	102,644%
2049	101,281%	102,000%	102,300%	102,617%
2050	101,265%	102,000%	102,300%	102,590%
2051	101,265%	102,000%	102,300%	102,562%
2052	101,272%	102,000%	102,300%	102,535%
2053	101,274%	102,000%	102,300%	102,508%
2054	101,277%	102,000%	102,300%	102,481%
2055	101,292%	102,000%	102,300%	102,453%
2056	101,316%	102,000%	102,300%	102,426%
2057	101,350%	102,000%	102,300%	102,399%
2058	101,389%	102,000%	102,300%	102,371%
2059	101,423%	102,000%	102,300%	102,344%
2060	101,448%	102,000%	102,300%	102,317%

Tabela 4 Założenia makroekonomiczne podniesienie wieku emerytalnego

Rok	Wskaźnik realnego wzrostu PKB	Średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem	Średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych dla gospodarstw domowych emerytów i rencistów	Wskaźnik realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia
2011	103,952%	104,100%	104,600%	101,024%
2012	102,450%	102,800%	103,100%	101,134%
2013	103,384%	102,500%	102,800%	101,831%
2014	103,811%	102,500%	102,800%	102,627%
2015	103,950%	102,500%	102,800%	102,633%
2016	103,735%	102,500%	102,800%	102,627%
2017	103,780%	102,500%	102,800%	102,814%
2018	103,680%	102,400%	102,700%	102,938%
2019	103,394%	102,400%	102,700%	102,938%
2020	103,300%	102,400%	102,700%	103,093%
2021	103,201%	102,400%	102,700%	103,405%
2022	103,081%	102,400%	102,700%	103,327%
2023	103,003%	102,300%	102,600%	103,327%
2024	102,913%	102,300%	102,600%	103,299%
2025	102,838%	102,300%	102,600%	103,272%
2026	102,791%	102,300%	102,600%	103,245%
2027	102,760%	102,300%	102,600%	103,217%
2028	102,738%	102,200%	102,500%	103,190%
2029	102,708%	102,200%	102,500%	103,163%
2030	102,671%	102,200%	102,500%	103,135%
2031	102,647%	102,200%	102,500%	103,108%
2032	102,633%	102,200%	102,500%	103,081%
2033	102,586%	102,100%	102,400%	103,054%
2034	102,549%	102,100%	102,400%	103,026%
2035	102,508%	102,100%	102,400%	102,999%
2036	102,450%	102,100%	102,400%	102,972%
2037	102,364%	102,100%	102,400%	102,944%
2038	102,283%	102,000%	102,300%	102,917%
2039	102,200%	102,000%	102,300%	102,890%
2040	102,127%	102,000%	102,300%	102,862%
2041	102,025%	102,000%	102,300%	102,835%
2042	101,916%	102,000%	102,300%	102,808%
2043	101,814%	102,000%	102,300%	102,781%
2044	101,729%	102,000%	102,300%	102,753%
2045	101,624%	102,000%	102,300%	102,726%
2046	101,528%	102,000%	102,300%	102,699%
2047	101,445%	102,000%	102,300%	102,671%
2048	101,365%	102,000%	102,300%	102,644%
2049	101,299%	102,000%	102,300%	102,617%
2050	101,236%	102,000%	102,300%	102,590%
2051	101,202%	102,000%	102,300%	102,562%
2052	101,190%	102,000%	102,300%	102,535%
2053	101,187%	102,000%	102,300%	102,508%
2054	101,192%	102,000%	102,300%	102,481%
2055	101,195%	102,000%	102,300%	102,453%
2056	101,196%	102,000%	102,300%	102,426%
2057	101,196%	102,000%	102,300%	102,399%
2058	101,215%	102,000%	102,300%	102,371%
2059	101,254%	102,000%	102,300%	102,344%
2060	101,300%	102,000%	102,300%	102,317%

Przedstawione poniżej skutki finansowe projektowanej zmiany nie mogą być bezpośrednio utożsamiane z równoważną zmianą wyniku sektora finansów publicznych. Niewątpliwa poprawa stanu finansów publicznych pozwoli na prowadzenie bardziej elastycznej polityki fiskalnej oraz ułatwi osiągnięcie trwałej równowagi sektora finansów publicznych. Mając jednak na uwadze postanowienia art. 50 ustawy o *finansach publicznych*, w tabeli 5. pokazano skutki nie tylko dla całego sektora finansów publicznych, ale także osobno dla budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego. Oszacowane dla ww. podmiotów skutki zmiany wieku emerytalnego są przede wszystkim związane ze zmianami wysokości wpływów podatkowych, które zostały oszacowane przy założeniu stałego udziału podatków do PKB na poziomie zaobserwowanym w 2010 r. oraz z uwzględnieniem zmiany poziomu nominalnego PKB pomiędzy scenariuszem bazowym (bez zmian) i scenariuszem uwzględniającym wyższy wiek emerytalnym. W oszacowaniu zmian wpływów podatkowych nie uwzględniono ewentualnych zmian systemowych w tym obszarze. W przypadku budżetu państwa, oprócz skutków związanych z wpływami podatkowymi, uwzględniono także skutki finansowe w odniesieniu do wybranych kategorii wydatkowych. Jedną z takich kategorii są wydatki na obronę narodową, które zgodnie z art. 7. pkt. 1 ustawy o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, na finansowanie potrzeb obronnych Rzeczypospolitej Polskiej przeznacza się corocznie wydatki z budżetu państwa w wysokości nie niższej niż 1,95% Produktu Krajowego Brutto z roku poprzedniego. Dodatkowo uwzględniono zmianę wydatków budżetu państwa na uposażenia emerytalne sędziów i prokuratorów oraz na nauczycielskie świadczenia kompensacyjne.

Prezentowane poniżej skutki nie obejmują pośrednich efektów projektowanych zmian strukturalnych, takich jak obniżenie kosztów obsługi długu, które powinno wynikać z mniejszych potrzeb pożyczkowych państwa, a także z poprawy oceny przez rynki finansowe sytuacji finansów publicznych jako całości, co z kolei powinno przyczynić się do obniżenia rentowności polskich papierów skarbowych. Z korzystniejszego postrzegania Polski przez inwestorów na rynku międzynarodowym, a co za tym idzie z możliwości pozyskania kapitału po niższych kosztach, skorzysta nie tylko budżet państwa, ale również samorządy i cała gospodarka. W poniższej tabeli założono, że zmiana różnicy pomiędzy dochodami ze składek a wydatkami na świadczenie FUS spowoduje równoważne zmniejszenie dotacji z budżetu państwa do FUS. Łączny efekt zmian podniesienia i zrównania wieku emerytalnego zawiera wpływ na budżet państwa, jednostki samorządu terytorialnego oraz FUS (w zakresie większych dochodów z tytułu refundacji składki przekazywanej do OFE), Funduszu Rezerwy Demograficznej, Funduszu Pracy, Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Z uwagi na zasady konstrukcji planu finansowego NFZ, założono neutralny wpływ zmian w tym funduszu na łączny efekt. Poniższe efekty nie uwzględniają zmian w KRUS.

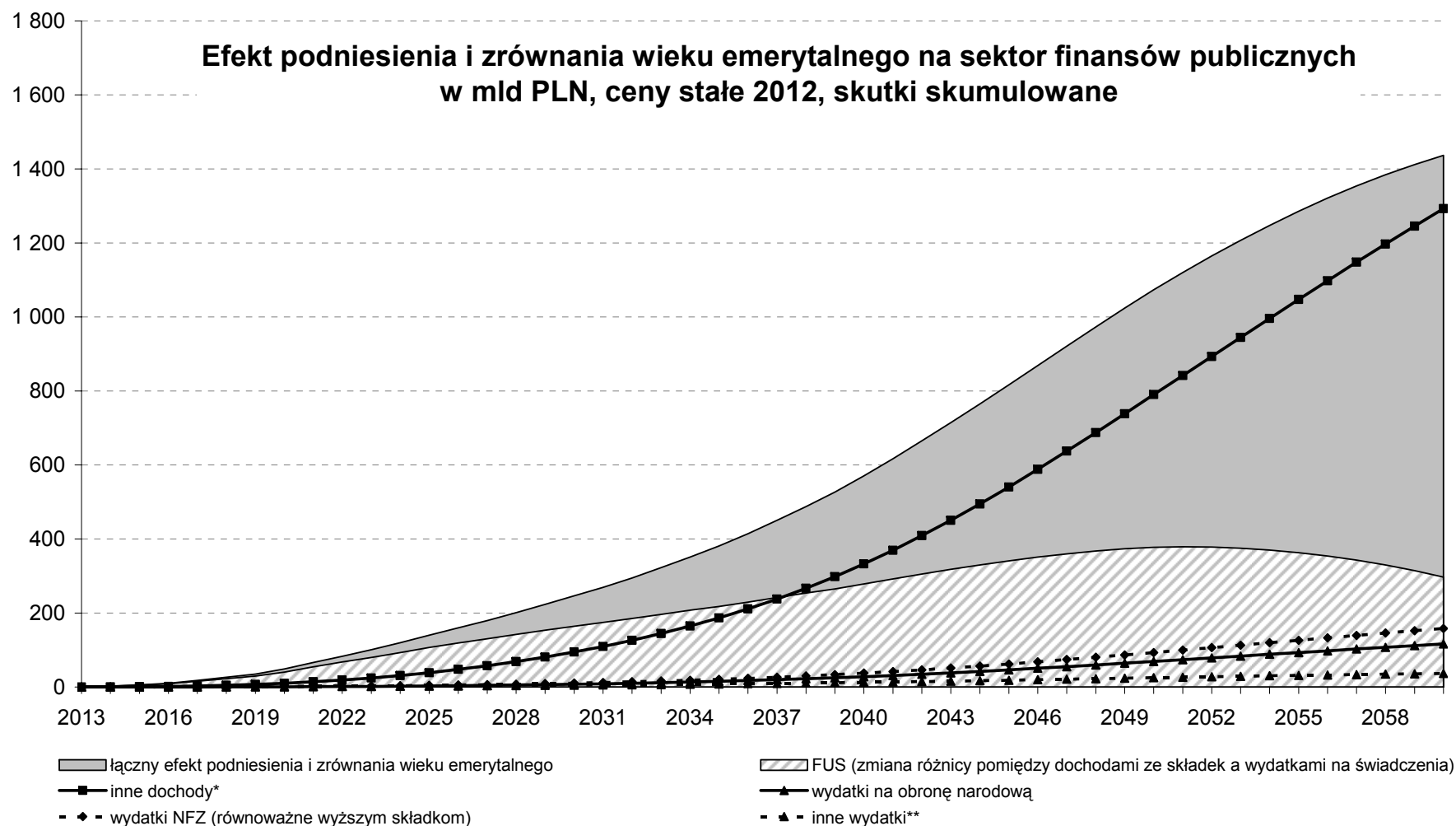
Tabela 5 Efekt zmian podniesienia i zrównania wieku emerytalnego na sektor finansów publicznych - ceny stałe 2012, skutki skumulowane

	Łączny efekt zmian podniesienia i zrównania wieku emerytalnego	w tym:	
		budżet państwa	jednostki samorządu terytorialnego
2013	0,6	0,6	0,0
2014	2,4	2,4	0,0
2015	5,5	5,5	0,1
2016	10,0	10,0	0,2
2017	18,0	17,8	0,3
2018	26,4	26,0	0,5
2019	35,2	34,6	0,8
2020	48,7	47,7	1,2
2021	65,9	64,4	1,6
2022	83,2	81,0	2,2
2023	100,5	97,5	2,8
2024	119,6	115,6	3,6
2025	140,0	134,8	4,5
2026	160,0	153,4	5,5
2027	179,7	171,4	6,7
2028	200,9	190,8	8,0
2029	223,6	211,4	9,4
2030	246,3	231,8	11,0
2031	269,4	252,3	12,8
2032	294,9	274,9	14,7
2033	322,6	299,3	16,8
2034	351,2	324,4	19,2
2035	381,1	350,3	21,8
2036	414,2	379,0	24,6
2037	450,2	410,2	27,7
2038	487,6	442,4	31,0
2039	527,0	476,0	34,7
2040	570,3	513,0	38,7
2041	616,9	552,9	43,0
2042	664,9	593,6	47,5
2043	714,3	635,2	52,3
2044	765,0	677,7	57,4
2045	816,7	720,8	62,8

	Łączny efekt zmian podniesienia i zrównania wieku emerytalnego	w tym:	
		budżet państwa	jednostki samorządu terytorialnego
2046	868,9	764,1	68,3
2047	921,0	807,0	74,0
2048	972,8	849,5	79,7
2049	1 023,9	890,9	85,6
2050	1 073,3	930,5	91,6
2051	1 120,3	967,7	97,5
2052	1 164,8	1 002,3	103,5
2053	1 207,1	1 034,7	109,4
2054	1 247,3	1 064,9	115,3
2055	1 285,4	1 093,1	121,2
2056	1 321,3	1 119,1	127,0
2057	1 354,3	1 142,3	132,8
2058	1 384,4	1 162,7	138,4
2059	1 411,7	1 180,5	143,9
2060	1 436,6	1 196,0	149,4

Źródło: Obliczenia MF.

Wykres 10 Wpływ podniesienia i zrównania wieku emerytalnego na sektor finansów publicznych (źródło Ministerstwo Finansów).

* podatki, składki na FP, FGŚP, FRD, dochody FUS z tytułu refundacji ubytku składki przekazywanej do OFE.

** wydatki budżetu państwa na uposażenia emerytalne sędziów i prokuratorów oraz na nauczycielskie świadczenia kompensacyjne, wydatki FP na świadczenia przedemerytalne i zasiłki dla bezrobotnych

Wpływ na podsektor ubezpieczeń społecznych

W początkowym okresie skutki finansowe projektowanej zmiany, z uwagi na zaproponowany mechanizm podwyższania wieku emerytalnego do wielkości docelowej (67 lat) będą stopniowo rosnąć. Wynika to z systematycznego wzrostu liczby osób objętych zmianą (struktura demograficzna społeczeństwa), jak i z kumulacji skutków. W pierwszym okresie po podniesieniu wieku emerytalnego efekty ze względu na początkową małą liczbę osób, której zmiany będą dotyczyć, będą stosunkowo niewielkie. Jednakże wraz z każdym kolejnym rokiem obowiązywania zmiany zwiększać się będzie ww. grupa osób, aby z czasem wzrosnąć nawet do 2,7 mln osób (liczba osób. objętych zmianami będzie wypadkową struktury demograficznej i harmonogramu wydłużania wieku emerytalnego).

Omówione poniżej oddziaływanie projektowanych zmian na poziom dochodów i wydatków sektora finansów publicznych dotyczy przede wszystkim bezpośrednich skutków dla podsektora ubezpieczeń społecznych (Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i zarządzanych przez niego funduszy, Narodowego Funduszu Zdrowia, Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz funduszy zarządzanych przez Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego). Efekty wprowadzanych zmian będą odmienne w zależności od typu funduszu. Przez pierwsze 40 lat największa poprawa wystąpi w przypadku funduszu emerytalnego. Wynika to z niższej (w porównaniu ze scenariuszem zachowania obecnego stanu prawnego) liczby świadczeniobiorców oraz wyższej liczby ubezpieczonych opłacających składki emerytalne. Ze względu na obowiązującą w Polsce formułę świadczenia, osoby przechodzące na emeryturę w wyższym wieku emerytalnym będą otrzymywać wyższe świadczenia. Z tego tytułu wydatki funduszu emerytalnego będą stopniowo rosnąć, w wyniku czego wcześniej notowana poprawa salda funduszu emerytalnego będzie wygasać. Po 50 latach, roczne saldo funduszu emerytalnego osiągnie poziom zbliżony do salda prognozowanego przy zachowaniu obecnych zasad dotyczących wieku emerytalnego. Pomimo zbliżonego salda, wysokość indywidualnych świadczeń będzie jednak znacząco wyższa. Skumulowane oszczędności dla funduszu emerytalnego do roku 2060 wyniosą ponad 600 mld zł (cs 2012).

Podobnie skutki finansowe proponowanego rozwiązania będą rosnąć, początkowo przede wszystkim jako efekt mniejszych wydatków na emerytury, następnie również jako efekt zwiększających się dochodów ze składek, dzięki zwiększonej aktywności zawodowej. W długim okresie projektowane zmiany będą jednak miały charakter wygaszający na saldo finansów publicznych. Prezentowane szacunki skutków finansowych wynikających ze zmiany

w poziomach składek i wydatków funduszy ubezpieczeniowych pozostających w kompetencji Prezesa ZUS zostały oszacowane na podstawie obliczeń dokonanych przez ZUS.

W zakresie wpływu projektowanych zmian na wynik Narodowego Funduszu Zdrowia przyjęto, iż zmiany te będą neutralne z uwagi na postanowienia art. 118 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych stanowiący, iż Prezes Funduszu sporządza corocznie plan finansowy Funduszu zrównoważony w zakresie przychodów i kosztów. Oznacza to, że zwiększone wpływy ze składek na ubezpieczenie zdrowotne zostaną przez NFZ przeznaczone na finansowanie usług zdrowotnych i leków. Skumulowany efekt wyższych, w stosunku do scenariusza bez wydłużenia wieku emerytalnego, składek zdrowotnych wyniesie 3 mld zł po dziesięciu latach, w 2043 r. skumulowany efekt będzie wynosił już ponad 51 mld zł, by w 2060 r. osiągnąć poziomu ponad 158 mld zł (kwoty podane są w cenach roku 2012 r.).

Analogiczne założenie przyjęto odnośnie do Funduszu Składowego KRUS z uwagi na postanowienia art. 77 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, zgodnie z którym fundusz składkowy tworzy się ze składek na ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie oraz z innych źródeł określonych w statucie funduszu składkowego, zapewniając pełne pokrycie wydatków funduszu składkowego oraz odpisów na fundusz administracyjny i fundusz prewencji i rehabilitacji.

W obliczeniach szacunkowych skutków finansowych dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wykorzystano prognozowane liczby pracujących oraz stopy bezrobocia w poszczególnych latach w podziale na kohorty wiekowo-płciowe, a także liczby osób pracujących i pracujących poza rolnictwem z wariantu bazowego AWG.

Szacunków dokonano w warunkach obecnie obowiązującego mechanizmu waloryzacji świadczeń. Wskaźniki waloryzacji świadczeń przyjęto na najniższym poziomie, tzn. na poziomie wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych zwiększonych o 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia.

W obliczeniach przyjęto, że emerytura ze środków zewidencjonowanych na subkoncie w ZUS wyliczana i waloryzowana będzie na takich samych zasadach jak emerytura z I filaru.

W warunkach, w których wiek emerytalny wynosi 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn założono utrzymanie częstości przyznawania rent z tytułu niezdolności do pracy na średnim poziomie zaobserwowanym w latach 2008-2010.

Uzyskane wyniki przedstawione zostały w poniższych tabelach.

Tabela 6 Prognoza wpływów do FUS*), wydatków FUS na świadczenia oraz salda rocznego FUS – ceny stałe 2012 r. w latach 2013 – 2060

Rok	Wpływy do FUS ^{*)}			Wydatki na świadczenia z FUS			Saldo roczne FUS (wpływy minus wydatki)		
	Obecny wiek emerytalny	Podwyższony wiek emerytalny	Różnica - podwyższony wiek emerytalny minus obecny wiek emerytalny	Obecny wiek emerytalny	Podwyższony wiek emerytalny	Różnica - podwyższony wiek emerytalny minus obecny wiek emerytalny	Obecny wiek emerytalny	Podwyższony wiek emerytalny	Różnica - podwyższony wiek emerytalny minus obecny wiek emerytalny
	<i>w mld zł</i>								
2013	126,7	126,8	0,0	175,4	175,4	0,0	-48,7	-48,7	0,0
2014	130,1	130,3	0,1	179,9	180,0	0,0	-49,8	-49,7	0,1
2015	134,3	134,6	0,3	186,4	186,4	0,0	-52,0	-51,8	0,3
2016	138,9	139,3	0,5	192,7	189,3	-3,4	-53,9	-50,0	3,9
2017	142,2	142,8	0,7	199,0	192,8	-6,3	-56,8	-49,8	6,9
2018	146,2	147,2	0,9	205,4	199,5	-6,0	-59,2	-52,3	6,9
2019	150,3	151,5	1,2	211,6	205,9	-5,7	-61,4	-54,5	6,9
2020	154,6	156,1	1,5	217,6	208,2	-9,4	-63,1	-52,1	10,9
2021	159,6	161,3	1,8	223,7	211,6	-12,1	-64,1	-50,2	13,9
2022	164,5	166,6	2,0	230,0	218,9	-11,1	-65,5	-52,3	13,2
2023	169,6	172,0	2,4	236,4	226,5	-10,1	-66,8	-54,5	12,4
2024	174,6	177,3	2,7	242,7	232,2	-10,6	-68,0	-54,8	13,3
2025	179,6	182,8	3,1	248,7	238,1	-10,6	-69,0	-55,4	13,7
2026	184,7	188,2	3,5	254,4	245,6	-8,8	-69,6	-57,3	12,3
2027	189,9	193,8	3,9	259,8	252,8	-7,0	-69,9	-58,9	11,0
2028	195,1	199,5	4,4	265,4	258,3	-7,1	-70,3	-58,8	11,5
2029	200,4	205,3	4,9	270,6	263,6	-7,0	-70,1	-58,3	11,9
2030	206,0	211,4	5,4	275,7	270,3	-5,4	-69,8	-58,9	10,8
2031	211,4	217,4	6,0	280,7	276,7	-3,9	-69,2	-59,3	9,9
2032	217,0	223,6	6,6	285,6	281,3	-4,2	-68,6	-57,8	10,8
2033	222,6	229,9	7,3	290,6	286,5	-4,2	-68,0	-56,6	11,5
2034	228,2	236,3	8,1	295,4	292,7	-2,7	-67,2	-56,4	10,9
2035	233,9	242,8	8,9	300,1	298,8	-1,4	-66,3	-56,0	10,3
2036	239,5	249,3	9,9	304,8	303,0	-1,7	-65,3	-53,7	11,6
2037	244,9	255,8	10,9	309,2	307,6	-1,6	-64,3	-51,8	12,5
2038	250,3	262,2	11,9	313,9	313,9	0,0	-63,6	-51,7	11,9
2039	255,6	268,6	13,0	318,3	319,9	1,6	-62,8	-51,3	11,4
2040	260,7	275,0	14,3	322,7	324,0	1,3	-62,0	-49,0	13,0
2041	265,7	281,2	15,5	326,9	328,5	1,6	-61,3	-47,3	14,0
2042	270,4	287,1	16,7	331,1	334,7	3,5	-60,7	-47,5	13,2
2043	275,0	292,9	17,9	335,3	340,7	5,4	-60,3	-47,8	12,5
2044	279,5	298,5	19,0	339,5	346,7	7,1	-60,1	-48,2	11,8
2045	283,9	304,0	20,1	343,7	352,6	8,9	-59,8	-48,6	11,1
2046	288,3	309,3	21,0	347,9	358,8	10,9	-59,6	-49,5	10,1
2047	292,6	314,4	21,8	352,2	365,2	12,9	-59,6	-50,7	8,9
2048	297,0	319,5	22,5	356,8	371,5	14,8	-59,8	-52,1	7,7
2049	301,3	324,3	23,0	361,3	378,2	16,9	-60,0	-53,9	6,1
2050	305,5	329,0	23,5	365,7	385,1	19,5	-60,2	-56,2	4,0
2051	309,7	333,4	23,7	369,9	392,1	22,1	-60,3	-58,7	1,6
2052	313,9	337,6	23,8	374,0	398,7	24,7	-60,2	-61,1	-0,9

Tabela 6 c.d. Prognoza wpływów do FUS*), wydatków FUS na świadczenia oraz salda rocznego FUS – ceny stałe 2012 r. w latach 2013 – 2060

Rok	Wpływy do FUS ^{*)}			Wydatki na świadczenia z FUS			Saldo roczne FUS (wpływy minus wydatki)		
	Obecny wiek emerytalny	Podwyższony wiek emerytalny	Różnica - podwyższony wiek emerytalny minus obecny wiek emerytalny	Obecny wiek emerytalny	Podwyższony wiek emerytalny	Różnica - podwyższony wiek emerytalny minus obecny wiek emerytalny	Obecny wiek emerytalny	Podwyższony wiek emerytalny	Różnica - podwyższony wiek emerytalny minus obecny wiek emerytalny
	<i>w mld zł</i>								
2053	318,1	341,9	23,8	378,1	405,0	26,9	-60,0	-63,1	-3,1
2054	322,3	346,1	23,8	382,0	411,0	28,9	-59,7	-64,8	-5,1
2055	326,7	350,5	23,8	386,0	416,8	30,9	-59,3	-66,3	-7,0
2056	331,2	354,9	23,8	389,8	422,6	32,7	-58,7	-67,7	-9,0
2057	335,7	359,3	23,6	393,6	428,2	34,7	-57,8	-69,0	-11,1
2058	340,5	363,7	23,2	397,1	433,7	36,5	-56,7	-70,0	-13,3
2059	345,3	368,2	22,9	400,5	438,7	38,2	-55,2	-70,6	-15,3
2060	350,2	372,8	22,6	403,6	443,2	39,6	-53,4	-70,5	-17,0

^{*)} wpływy składkowe do FUS i dotacja celowa na pokrycie świadczeń refundowanych z budżetu państwa

Zgodnie z prognozą, spodziewana jest stopniowa nieznaczna poprawa sytuacji finansowej Funduszu Ubezpieczeń Społecznych sięgająca do ok. 4% kwoty wydatków w danym roku w latach 2030-2040. Wynika to ze zwiększających się wpływów ze składek i zmniejszających się wydatków na świadczenia do roku 2037-2038. Po tym okresie wydatki na świadczenia stopniowo rosną i niezależnie od wariantu, od 2052 r. przekraczają prognozowany wzrost z tytułu składek. Oznacza to, że w okresie od ok. 2040 r. korzyści dla indywidualnych świadczeniobiorców z tytułu pobierania wyższych świadczeń będą stopniowo przewyższać korzyści dla FUS z tytułu dłużej pobieranych składek.

Tabela 7 Prognoza wpływów składkowych do funduszu emerytalnego, wydatków funduszu emerytalnego na świadczenia oraz salda rocznego funduszu emerytalnego – ceny stałe 2012 r., lata 2013 – 2060

Rok	Wpływy składkowe do funduszu emerytalnego			Wydatki na świadczenia z funduszu emerytalnego			Saldo roczne funduszu emerytalnego (wpływy minus wydatki)		
	Obecny wiek emerytalny	Podwyższony wiek emerytalny	Różnica - podwyższony wiek emerytalny minus obecny wiek emerytalny	Obecny wiek emerytalny	Podwyższony wiek emerytalny	Różnica - podwyższony wiek emerytalny minus obecny wiek emerytalny	Obecny wiek emerytalny	Podwyższony wiek emerytalny	Różnica - podwyższony wiek emerytalny minus obecny wiek emerytalny
	w mld zł								
2013	73,8	73,8	0,0	113,8	113,8	0,0	-40,0	-40,0	0,0
2014	75,1	75,2	0,1	117,1	117,1	0,0	-42,0	-41,9	0,1
2015	77,1	77,3	0,2	122,7	122,7	0,0	-45,6	-45,4	0,2
2016	79,6	79,9	0,3	128,3	124,1	-4,1	-48,6	-44,3	4,3
2017	81,0	81,5	0,4	133,8	126,3	-7,5	-52,8	-44,9	7,9
2018	83,3	83,8	0,5	139,5	132,2	-7,3	-56,2	-48,3	7,9
2019	85,5	86,2	0,7	144,7	137,7	-7,0	-59,3	-51,6	7,7
2020	87,9	88,8	0,9	149,7	138,3	-11,4	-61,8	-49,6	12,3
2021	90,7	91,7	1,0	154,6	139,8	-14,7	-63,9	-48,1	15,8
2022	93,4	94,7	1,3	159,3	145,5	-13,7	-65,9	-50,9	14,9
2023	96,2	97,7	1,4	163,9	151,2	-12,7	-67,7	-53,6	14,0
2024	99,1	100,7	1,6	168,3	154,8	-13,4	-69,2	-54,2	15,0
2025	101,8	103,7	1,8	172,2	158,5	-13,7	-70,3	-54,8	15,5
2026	104,7	106,7	2,1	175,6	163,6	-12,0	-70,9	-56,8	14,0
2027	107,6	109,9	2,3	178,6	168,3	-10,3	-71,0	-58,4	12,5
2028	110,5	113,1	2,5	181,5	170,8	-10,7	-71,0	-57,7	13,3
2029	113,5	116,3	2,8	184,0	173,0	-11,0	-70,4	-56,6	13,8
2030	116,6	119,7	3,2	186,1	176,5	-9,7	-69,6	-56,8	12,8
2031	119,6	123,1	3,5	188,1	179,6	-8,5	-68,5	-56,5	12,0
2032	122,8	126,6	3,8	189,9	180,5	-9,4	-67,1	-53,9	13,3
2033	125,9	130,1	4,2	191,7	181,6	-10,1	-65,8	-51,5	14,3
2034	129,1	133,8	4,6	193,3	184,0	-9,2	-64,2	-50,3	13,9
2035	132,3	137,4	5,1	194,8	186,3	-8,5	-62,5	-48,9	13,6
2036	135,4	141,1	5,7	196,2	186,3	-9,9	-60,8	-45,2	15,6
2037	138,5	144,7	6,3	197,6	186,7	-10,9	-59,2	-42,0	17,2
2038	141,5	148,3	6,9	199,2	189,0	-10,2	-57,8	-40,7	17,0
2039	144,4	151,9	7,5	200,7	191,2	-9,5	-56,3	-39,3	17,0
2040	147,4	155,6	8,2	202,3	191,1	-11,2	-54,9	-35,5	19,4
2041	150,1	159,1	8,9	203,9	191,5	-12,4	-53,7	-32,3	21,3
2042	152,8	162,5	9,6	205,5	194,0	-11,5	-52,6	-31,5	21,1
2043	155,4	165,7	10,3	207,3	196,6	-10,7	-51,8	-30,8	21,0
2044	157,9	168,9	10,9	209,2	199,1	-10,1	-51,2	-30,2	21,1
2045	160,4	171,9	11,6	211,1	201,6	-9,5	-50,7	-29,6	21,0
2046	162,7	174,9	12,1	213,0	204,5	-8,5	-50,2	-29,6	20,7
2047	165,1	177,6	12,5	215,1	207,5	-7,7	-50,0	-29,8	20,2
2048	167,3	180,3	12,9	217,5	210,6	-6,8	-50,2	-30,3	19,8
2049	169,6	182,9	13,3	219,9	214,3	-5,6	-50,4	-31,4	18,9
2050	171,8	185,3	13,5	222,4	218,6	-3,8	-50,6	-33,2	17,3
2051	174,0	187,7	13,7	224,6	222,9	-1,7	-50,6	-35,2	15,4
2052	176,2	189,9	13,7	226,7	227,1	0,4	-50,5	-37,2	13,3

Tabela 7 c.d. Prognoza wpływów składkowych do funduszu emerytalnego, wydatków funduszu emerytalnego na świadczenia oraz salda rocznego funduszu emerytalnego – ceny stałe 2012 r., lata 2013 – 2060

Rok	Wpływy składkowe do funduszu emerytalnego			Wydatki na świadczenia z funduszu emerytalnego			Saldo roczne funduszu emerytalnego (wpływy minus wydatki)		
	Obecny wiek emerytalny	Podwyższony wiek emerytalny	Różnica - podwyższony wiek emerytalny minus obecny wiek emerytalny	Obecny wiek emerytalny	Podwyższony wiek emerytalny	Różnica - podwyższony wiek emerytalny minus obecny wiek emerytalny	Obecny wiek emerytalny	Podwyższony wiek emerytalny	Różnica - podwyższony wiek emerytalny minus obecny wiek emerytalny
	W mld zł								
2053	178,4	192,1	13,7	228,7	230,8	2,1	-50,3	-38,7	11,6
2054	180,6	194,4	13,7	230,8	234,3	3,6	-50,1	-39,9	10,2
2055	182,9	196,7	13,7	232,7	237,7	5,0	-49,8	-41,0	8,8
2056	185,3	199,0	13,7	234,6	241,0	6,4	-49,3	-42,0	7,3
2057	187,7	201,3	13,6	236,2	244,3	8,0	-48,5	-43,0	5,5
2058	190,2	203,6	13,4	237,7	247,4	9,7	-47,5	-43,8	3,7
2059	192,8	206,0	13,2	238,9	250,0	11,2	-46,1	-44,0	2,0
2060	195,5	208,5	13,0	240,0	252,3	12,4	-44,4	-43,8	0,6

Zaprezentowany w powyższej tabeli wpływ podwyższenia wieku emerytalnego na saldo funduszu emerytalnego ilustruje wzrost kwot wypłacanych świadczeń. Rosną bowiem zarówno wpływy, a poczynając od 2052 r. również wydatki tego funduszu.

Tabela 8 Prognoza wpływów do funduszu rentowego*), wydatków funduszu rentowego na świadczenia oraz salda rocznego funduszu rentowego – ceny stałe 2012 r., lata 2013 – 2060

Rok	Wpływy do funduszu rentowego ^{*)}			Wydatki na świadczenia z funduszu rentowego			Saldo roczne funduszu rentowego (wpływy minus wydatki)		
	Obecny wiek emerytalny	Podwyższony wiek emerytalny	Różnica - podwyższony wiek emerytalny minus obecny wiek emerytalny	Obecny wiek emerytalny	Podwyższony wiek emerytalny	Różnica - podwyższony wiek emerytalny minus obecny wiek emerytalny	Obecny wiek emerytalny	Podwyższony wiek emerytalny	Różnica - podwyższony wiek emerytalny minus obecny wiek emerytalny
	w mld zł								
2013	35,4	35,4	0,0	43,2	43,2	0,0	-7,8	-7,8	0,0
2014	36,8	36,8	0,0	43,7	43,7	0,0	-6,9	-6,9	0,0
2015	38,3	38,4	0,1	44,0	44,0	0,0	-5,8	-5,7	0,1
2016	39,6	39,8	0,1	44,4	45,0	0,7	-4,7	-5,3	-0,5
2017	40,8	41,1	0,2	44,7	45,9	1,2	-3,8	-4,9	-1,1
2018	42,1	42,4	0,3	45,1	46,4	1,2	-3,0	-4,0	-0,9
2019	43,3	43,7	0,3	45,8	47,0	1,2	-2,4	-3,3	-0,8
2020	44,6	45,0	0,4	46,5	48,4	1,9	-1,9	-3,4	-1,5
2021	46,1	46,5	0,5	47,4	49,8	2,4	-1,4	-3,3	-1,9
2022	47,6	48,1	0,5	48,6	51,0	2,4	-1,0	-2,9	-1,9
2023	49,0	49,7	0,7	50,0	52,5	2,5	-0,9	-2,8	-1,8
2024	50,6	51,3	0,8	51,5	54,2	2,7	-1,0	-2,9	-1,9

Tabela 8 c.d. Prognoza wpływów do funduszu rentowego*), wydatków funduszu rentowego na świadczenia oraz salda rocznego funduszu rentowego – ceny stałe 2012 r., lata 2013 – 2060

Rok	Wpływy do funduszu rentowego ^{*)}			Wydatki na świadczenia z funduszu rentowego			Saldo roczne funduszu rentowego (wpływy minus wydatki)		
	Obecny wiek emerytalny	Podwyższony wiek emerytalny	Różnica - podwyższony wiek emerytalny minus obecny wiek emerytalny	Obecny wiek emerytalny	Podwyższony wiek emerytalny	Różnica - podwyższony wiek emerytalny minus obecny wiek emerytalny	Obecny wiek emerytalny	Podwyższony wiek emerytalny	Różnica - podwyższony wiek emerytalny minus obecny wiek emerytalny
	<i>w mld zł</i>								
2025	52,1	52,9	0,9	53,2	56,1	2,9	-1,2	-3,2	-2,0
2026	53,5	54,5	1,0	55,1	58,0	2,9	-1,6	-3,4	-1,9
2027	55,1	56,3	1,1	57,2	60,1	2,9	-2,0	-3,9	-1,8
2028	56,6	57,9	1,2	59,4	62,7	3,3	-2,7	-4,7	-2,1
2029	58,2	59,6	1,4	61,6	65,3	3,7	-3,4	-5,6	-2,3
2030	59,9	61,4	1,6	64,0	67,9	3,9	-4,1	-6,5	-2,4
2031	61,5	63,3	1,7	66,5	70,6	4,2	-4,9	-7,4	-2,4
2032	63,2	65,1	1,9	69,0	73,8	4,8	-5,8	-8,7	-2,8
2033	64,9	67,0	2,2	71,6	77,1	5,4	-6,8	-10,0	-3,3
2034	66,6	68,9	2,4	74,1	80,1	5,9	-7,7	-11,2	-3,6
2035	68,2	70,9	2,6	76,6	83,2	6,5	-8,4	-12,3	-3,9
2036	69,9	72,8	2,9	79,1	86,6	7,5	-9,2	-13,8	-4,6
2037	71,5	74,7	3,2	81,4	89,9	8,6	-9,9	-15,2	-5,3
2038	73,1	76,6	3,5	83,8	93,2	9,3	-10,7	-16,5	-5,8
2039	74,7	78,6	3,8	86,0	96,3	10,2	-11,3	-17,6	-6,4
2040	76,3	80,5	4,2	88,1	99,7	11,5	-11,8	-19,2	-7,4
2041	77,8	82,4	4,6	90,2	103,0	12,9	-12,4	-20,7	-8,3
2042	79,2	84,1	4,9	92,0	105,9	13,9	-12,9	-21,9	-9,0
2043	80,6	85,8	5,3	93,8	108,8	14,9	-13,3	-23,0	-9,7
2044	81,9	87,5	5,6	95,6	111,6	16,0	-13,7	-24,1	-10,4
2045	83,3	89,2	5,9	97,3	114,4	17,1	-14,0	-25,2	-11,2
2046	84,7	90,9	6,2	99,1	117,2	18,1	-14,4	-26,4	-11,9
2047	86,2	92,6	6,4	100,9	120,0	19,2	-14,7	-27,5	-12,8
2048	87,7	94,3	6,6	102,5	122,8	20,2	-14,9	-28,5	-13,6
2049	89,1	95,9	6,8	104,1	125,3	21,1	-15,0	-29,3	-14,3
2050	90,6	97,5	6,9	105,7	127,5	21,8	-15,2	-30,1	-14,9
2051	92,0	99,0	7,0	107,4	129,7	22,3	-15,4	-30,7	-15,4
2052	93,4	100,4	7,0	109,0	131,8	22,8	-15,6	-31,4	-15,8
2053	94,9	101,9	7,0	110,7	134,0	23,4	-15,8	-32,1	-16,3
2054	96,3	103,3	7,0	112,2	136,1	23,9	-15,9	-32,8	-16,9
2055	97,8	104,8	7,0	113,8	138,2	24,4	-16,0	-33,4	-17,4
2056	99,3	106,3	7,0	115,3	140,2	24,9	-16,0	-33,9	-17,9
2057	100,8	107,7	6,9	116,9	142,1	25,2	-16,0	-34,3	-18,3
2058	102,4	109,2	6,8	118,5	143,9	25,4	-16,1	-34,7	-18,6
2059	103,9	110,6	6,7	120,1	145,7	25,6	-16,1	-35,1	-18,9
2060	105,5	112,1	6,6	121,5	147,3	25,8	-16,0	-35,3	-19,3

*) wpływy składkowe do funduszu rentowego i dotacja celowa na pokrycie świadczeń refundowanych z budżetu państwa

Przy przyjętych założeniach dotyczących utrzymania częstości przyznawania rent z tytułu niezdolności do pracy na średnim poziomie zaobserwowanym w latach 2008-2010, a także w związku ze wzrostem kwot wypłacanych rent rodzinnych (pochodnych wyższych emerytur) w wyniku podniesienia wieku emerytalnego pogorszeniu ulega saldo funduszu rentowego.

Wpływ na kształtowanie się sytuacji finansowej Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

W przypadku likwidacji wcześniejszych emerytur rolniczych (55 lat kobieta, 60 lat mężczyzna) od 2018 r. nastąpi częściowe zmniejszenie wydatków funduszu emerytalno-rentowego (prawo zachowają jedynie osoby, które spełnią wymagane warunki do 31.12.2017r.). W 2011 r. wcześniejsze emerytury rolnicze pobierało przeciętnie miesięcznie 50.328 osób. Wydatki na ich sfinansowanie wyniosły ok. 495 mln zł. Likwidując całkowitą wypłatę tych świadczeń od 2018 r. szacowane oszczędności z tego tytułu wyniosłyby ok. 495 mln zł (kwota nie uwzględnia skutków waloryzacji świadczeń od 2012 do 2018 r. oraz zmian w liczbie przyznawanych świadczeń).

Ocena wpływu regulacji na rynek pracy i konkurencyjność przedsiębiorstw.

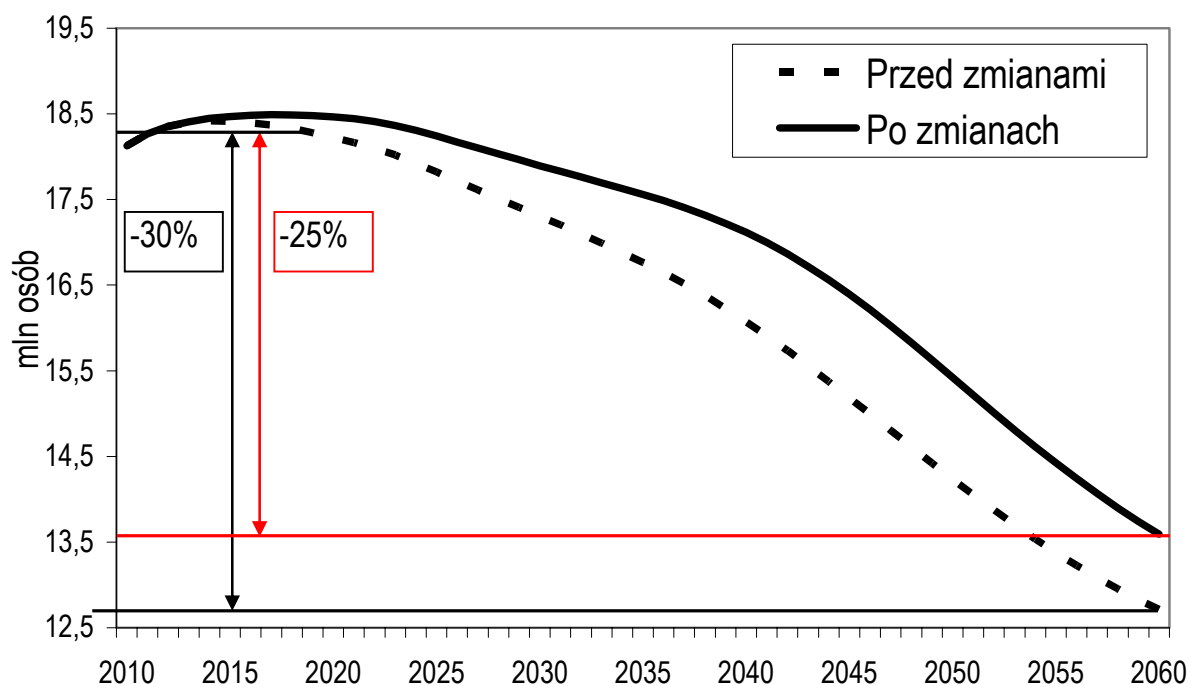
Wpływ na rynek pracy oraz konkurencyjność przedsiębiorstw został opisany powyżej, w części dotyczącej sytuacji makroekonomicznej.

Dodatkowo, należy podkreślić, że proponowane rozwiązanie będzie miało istotny wpływ na kształtowanie się sytuacji na rynku pracy. Zmiany podaży pracy w wyniku podwyższenia wieku emerytalnego (w tys.) ilustrują poniższy wykres i tabela.

Tabela 9 Zmiana podaży pracy w latach 2013 – 2060 na skutek podwyższenia wieku emerytalnego.

Rok	Prognoza	Prognoza po zmianach	Przyrost
2013	18 352	18 408	56
2020	18 225	18 465	241
2030	17 306	17 894	589
2040	16 072	17 117	1 045
2050	14 233	15 423	1 190
2060	12 717	13 594	877

Wykres 11 Zmiana podaży pracy w latach 2010 – 2060 na skutek podwyższenia wieku emerytalnego.

Źródło: obliczenia własne. Na wykresie górną linią poziomą oznaczono poziom podaży pracy w roku 2010, a dolną w jej prognozowany poziom w roku 2060 po podniesieniu wieku emerytalnego.

Ocena wpływu na gospodarstwa domowe

Wysokość emerytur z systemu powszechnego

Proponowana zmiana wpłynie pozytywnie na wysokość świadczeń z systemu powszechnego.

Emerytury z systemu powszechnego będą wyższe dzięki:

- wydłużeniu okresu aktywności zawodowej, co oznacza wyższą wartość kapitału emerytalnego (zarówno OFE jak i ZUS).
- dodatkowym waloryzacja konta emerytalnego ze względu na odsunięcie w czasie momentu przejścia na emeryturę
- szybszej dynamice PKB oraz funduszu wynagrodzeń, co pozwoli na wyższe wskaźniki waloryzacji kapitału emerytalnego (dotyczy obu filarów).

Poniżej przedstawiono szacunki wpływu zmiany wieku emerytalnego na wysokość emerytury dla osoby, która otrzymywała przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej.

Kobieta:

Data urodzenia	Dotychczasowy wiek emerytalny		Proponowany wiek emerytalny		Wysokość emerytury (ceny stałe 2010 r.)		Zmiana %
	Rok	m-c	Rok	m-c	Przed zmianami	Po zmianach	
01-sty-53	60	0	60	1	1946,95	1953,92	0,4%
01-sty-54	60	0	60	5	1919,94	1945,02	1,3%
01-sty-55	60	0	60	9	1957,78	2014,14	2,9%
01-sty-56	60	0	61	1	1989,17	2148,38	8,0%
01-sty-57	60	0	61	5	2016,71	2197,90	9,0%
01-sty-58	60	0	61	9	2027,90	2246,17	10,8%
01-sty-59	60	0	62	1	2042,52	2376,47	16,3%
01-sty-60	60	0	62	5	2061,20	2427,56	17,8%
01-sty-61	60	0	62	9	2070,38	2488,31	20,2%
01-sty-62	60	0	63	1	2076,03	2620,06	26,2%
01-sty-63	60	0	63	5	2099,33	2668,78	27,1%
01-sty-64	60	0	63	9	2098,39	2719,07	29,6%
01-sty-65	60	0	64	1	2103,05	2860,22	36,0%
01-sty-66	60	0	64	5	2110,32	2900,88	37,5%
01-sty-67	60	0	64	9	2111,49	2963,25	40,3%
01-sty-68	60	0	65	1	2102,21	3101,27	47,5%
01-sty-69	60	0	65	5	2098,38	3125,83	49,0%
01-sty-70	60	0	65	9	2095,59	3188,09	52,1%
01-sty-71	60	0	66	1	2081,70	3324,90	59,7%
01-sty-72	60	0	66	5	2079,08	3363,74	61,8%
01-sty-73	60	0	66	9	2061,61	3410,88	65,4%
01-sty-74	60	0	67	0	2032,65	3503,68	72,4%

Mężczyzna:

Data urodzenia	Dotychczasowy wiek emerytalny		Proponowany wiek emerytalny		Wysokość emerytury (ceny stałe 2010 r.)		Zmiana %
	Rok	m-c	Rok	m-c	Przed zmianami	Po zmianach	
01-sty-48	65	0	65	1	2517,25	2528,92	0,5%
01-sty-49	65	0	65	5	2549,56	2585,27	1,4%
01-sty-50	65	0	65	9	2601,57	2682,06	3,1%
01-sty-51	65	0	66	1	2654,54	2879,69	8,5%
01-sty-52	65	0	66	5	2694,56	2949,91	9,5%
01-sty-53	65	0	66	9	2721,68	3032,81	11,4%
01-sty-54	65	0	67	0	2743,89	3201,44	16,7%
01-sty-55	65	0	67	0	2772,57	3255,63	17,4%
01-sty-56	65	0	67	0	2800,07	3296,01	17,7%
01-sty-57	65	0	67	0	2832,68	3334,08	17,7%
01-sty-58	65	0	67	0	2860,81	3371,05	17,8%
01-sty-59	65	0	67	0	2886,84	3403,87	17,9%
01-sty-60	65	0	67	0	2909,81	3434,98	18,0%
01-sty-61	65	0	67	0	2922,10	3453,65	18,2%
01-sty-62	65	0	67	0	2931,37	3471,30	18,4%
01-sty-63	65	0	67	0	2939,33	3489,08	18,7%
01-sty-64	65	0	67	0	2947,67	3503,60	18,9%
01-sty-65	65	0	67	0	2953,64	3516,86	19,1%
01-sty-66	65	0	67	0	2959,44	3530,71	19,3%
01-sty-67	65	0	67	0	2962,57	3540,78	19,5%
01-sty-68	65	0	67	0	2965,37	3549,10	19,7%
01-sty-69	65	0	67	0	2954,32	3535,38	19,7%
01-sty-70	65	0	67	0	2953,07	3537,97	19,8%
01-sty-71	65	0	67	0	2936,97	3523,83	20,0%
01-sty-72	65	0	67	0	2929,69	3519,48	20,1%
01-sty-73	65	0	67	0	2921,05	3513,18	20,3%
01-sty-74	65	0	67	0	2896,36	3488,18	20,4%

Wysokość emerytur z systemu rolniczego

Wydłużenie wieku emerytalnego w systemie ubezpieczenia społecznego rolników nie spowoduje znaczącego wzrostu wysokości emerytur rolniczych.

Wydłużenie wieku emerytalnego i stażu ubezpieczeniowego o rok spowoduje wzrost emerytury podstawowej o 0,5 %, tj. obecnie 3,64 zł. Po wydłużeniu stażu ubezpieczeniowego o 7 lat, emeryt zyska odpowiednio 3,5% emerytury podstawowej, tj. 25,49 zł miesięcznie w warunkach obecnych.

Ocena wpływu na sytuację i rozwój regionalny

Projektowane rozwiązania nie mają bezpośredniego wpływu na sytuację i rozwój regionalny.